M. 8977:1-72.

Skåne
Skytts h.d.
Fru Alstads sn.
m. fl. s:n.

Uppt. av Olof Christofferson
Långåkra, Alstad
f. 1869 i Fru Alstad.

Svartkonst m. m.
(Se innehållsförteckningen till avskriften!)

avskrift lämnad till
O. C-n. 30/3 -43.

8977

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

~~FÖRMALNINGSBOK~~

~~FÖR ÅR 1918–1919~~

~~FÖR~~ Svartkomet antick
(kvarnens namn)
ningar gjorde på 1920-talet

INOM ..... STAD / KÖPING / SOCKEN ..... LÄN

C: 89 5 ark

A.-B. HASSE W. TULLBERG - STOCKHOLM

FOLKHUSHÅLLNINGS-
KOMMISSIONEN.
N:r C. 89.

För de i förmalningsboken införda uppgifternas sanningsenlighet ansvarar

.....
(kvarninnehavarens namn)

8977

FÖRMALNINGSBOK

FÖR ÅR 1918—1919

FÖR .....
(kvarnens namn)

INOM ..... STAD / KÖPING / SOCKEN ..... LÄN

I. 41.
30707.

STOCKHOLM
A.-B. HASSE W. TULLBERGS BLANKETTFÖRLAG

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M.8977:1.

Att stilla olika slags blödningar.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Sker genom att bära på sig, hälst på bröstet, en rot bit utav gula Svärdslitjan (Iris Pseudo-Acorus) undgår man aldeles säkert att bli besvärad utav näsblod.

Tag en träkil med vilken man samman fästar stegen i stegenstegen (trinen) och låt näs=sårblodet rinna på den varefter den strax tigande inslagas i stegetrinet så upphör blödningen sålanga kilen sittar i stegetrinet.

Det helpar även att låta blodet droppa på omnända tandvärksvettriolpulver eller och på ett glödande träkol der det fördunstar.

Eller och kan du taga en spindel i din näsduk och låta blodet droppa på den eller en förbispringande spinden så stannar det strax.

Kan och låta blodet droppa på ett etycke bernsten som hållas varmt i handen. Eller ombinda lillfingret på den motsatta handen hårdt med en ylletråd. Eller om högra näsborren ~~handen~~ blöder, så böj dens lillfinger hårdt mot venstra handens flatsida. På motsattvis förfares om vänstra näsborren blöder.

Mot hicka.

Tag dricka kruset och drick och tänk på en person som du tror talar om dig så försvinnar hickan om du tänkt rätt.

Eller lägg den gaffel varmed du ätet framför dig på en stol så att dess klor äro vända mot dig när du sättar dig så försvinnar hickan.

Medel mot nerfallen driffvel (Stämbandet)

Hjessan ~~bestrykes~~ beströss med pulverniserad bernsten; vilket sedan varsamt återupptages med s.k. surdeg. Härefter lägger man allt i en linnelapp och bindes så ~~att~~ denna på patientens hjessa vilket då snart uppdragar driffvel igen.

Man kan också klyva ett hårdkokt ägg och beströ~~ss~~ dess sidor medan ägget är varmt med bernstens pulver och pålägga den ty de göra då samma nytta.

M. 8977:2.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Mot dåfstumhet.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Botas om man låtar den stumma inandas röken af förbränning av gamla lärskor, strumpor hattor eller ylleunderkläder.

Mot förlorad hörsell.

Man skaffar sig gallan utav en lascöring (~~forell~~) (forell), en ål, en hare och en korp. Alla gallorna läggas uti en koppar kastrull och deröver slås för tre mark bränvin varefter gryt locket till kittas noga med tuggad grof rågbröd. Härefter sättas kastrullen över träeld der den skall qvarstå och koka så länge som en person kan tillrygga lägga 50 steg fram och åt. Nu aftagas ~~grytan~~ kastrullen och får ~~afkylas~~ afkylas till blodets vermegrad verefter derav indrypa med en hönsfjeder tre droppar i det döliga örat. Detta upprepa tre dagar i rad även om hörseln innan dess åter kommet. Den sjuka får ej gå ute under bar hemmel under tiden utan hälst ligga till sängs.

Det gör över god nytta att tigande vände ut och in på sina strumpar och binda dem om halsen för natten.

Askträd jag har här i marginalen antecknad då träd och värstar omtalas.

Genom att i Maj månad borra ett hål i en ask; och insätta i hålet ett glasrör som ej går längra in än i sjölfva barken så att vår safven kan afrinna vilken under en vickas tid från torsdag till torsdag uppsamlas i en ler kruka. Denna "safve" upphettas sedan och under tiden håler den sjuka örat över den uppstigande ångan. Morgon och afton tvättas örat i rinnande vatten.

Di indrypt i örat från en qvinna som ammat nio vicker men ej över 12 hjelpar över eller i brist härav en spädgosses urin.

Mot Svindell:

Är det bra att bära en bergkristall, ~~eller och ett ekorre eller katt~~ om halsen eller och atta hjernan av en ekorre eller katt.

M.8977:3.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Mot vanmakt och dåningar.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Gnidar man hjertefingarn (ringfingern) med öronguldringar.

Maran

Är man fredad för om man lägar ett utbredd vittgetskinn över sängen.

Mot sömnlöshets sjuka.

Om man hållar den varme ackan av för bränt hår och nagnar av den sjuka under hans näsa så hjälpar detta. Sammaledes om den sjuka bär ett flädermushjärta i en sölvdosa på sig.

~~Hjälpar i~~ Detta är ~~det~~ också godt ~~varkan~~ att fottera den sjuka med en borste hålet under fötterna.

Att vakna på bestämt klockslag

Gör man om man lägger i ett stycke fint tyg så många lagerbärsblad, som motsvarar timtalet, under sitt hufvudgärd. Bättra värkan gör lagerbärsbladen om påsen bindes fast på den vänstra sidan av hjässvirfvelen.

Att kasta sömn på någon vid bordet.

Kan man om man gifver honom vin blandat med hargalla. Så snart man efteråt fuktar den sovandes mun med ättika vaknar han strax åter.

Mot starka nysningar.

Kan man tvätta händerna med varmt vatten eller och gnida dem med fingrarna eller också ~~kt~~ kitla den nysande ~~med~~ inne i flata handen eller fotsålan så afledes retningen från näsan.

Mot fula drömmar

Befrias man genom att upphänga över sin säng "portlask" (Portulaka Oleracea) Sovan man deremot på vita fårskinn så får en ljufva drömmar.

Att åter minnas sina drömmar gör man genom att rifva sig i bakhufvudet.

M. 8977:4

Medel att ej blixa drucken eller göra en (drucken.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Måldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Sker genom att dricka en rå hönsägys gula så blir du stracks nyckter. Samma värkan gör en krans utav murgröna bunden om hufvudet eller en guldsignetring med en sten utav amethist.

Vänster

Blunder man flädervatten (utdraget utav hyllebark) eller rovefrösvatten i bränvinet bli de drukna utav detsamma genast.

Genom att uppkoka vinet med en deri liggande vigsel guldring blir det ej rusgifvande.

Genom att gifva en drinkare bränn. vin vari en åldött får han allt sedan i sin lifstid oskyg för spritdryckor.

Att bortaga lyde.

När månen är under (i nedan) tages en lefvande ål på vilken man afskär hufvudet varmed man stryker födelse eller eldmärket så det över allt blir blodiggt som sedan får påtorka. Detta upprepas under tre på varandra märkningar. Sedan tagas alla tre ålhufvuden å vilke ej vare sig sol, måne eller brinnande ljus fått lysa och begravar dem under en takränna eller under en rännsten. Allt eftersom ålhufvuden rutna försvinnar eldsvådesmärket.

Det försvinnar även genom att smörga det samma med efterbörden utav en först föderska.

Samma nytta gör det att hålla en döds (motsatt köns) hand på lydet tills det blir kalt och undertiden (av modern, ty det skall vara moren som kan göra av med lydet) ber en bön till den sjuka att taga lydet med sig i graven.

Man kan också fördriva gamla kärbevusena lyten genom att lägga ett lod först rått kött i armhålan (vänstra) på en nyligen död (av motsatt kön) der det får ligga ett dygn varefter det på läggas födslomärket under tre timmar och sedan ner gräves så försvinna födelsemärket. Obs det skall vara strax efter döden annar kan det bli blod förgiftat.

M. 8977:5
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld		Utgående mäld				
			~~Varuslag~~	Kg.	Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.	

Föräka sin styrka.

Skjer genom att taga ett glas rödt vin då och då som man derför ut haft buteljen ett år nergräfd i en murstalk.

Att bli stark som en häst,

Att öfverflytta en häst styrka på en menniska sker genom att under nymåne plantera en spåmanstistel (Carolina vulgaris) (= Karlinrot) uti en jord, som är blandad med säd af en hinst. Vid nästa nymånes ingång utagas nämde väst varaf ätes något utaf roten rästen bär man på sig. Sedan skall man vara i hästens närhet och sova i dess stall så får du snart en gämlik styrka.

Starka armar och ben.

Erhålles genom att en tid framåt gnida dem med saften utaf gråbon (Artemisia vulgare) (= gråbynke; binka, bulis, bunrot)

Trötthet i fötterna.

Försvinnar genom att sönderstötta Stor-grodblad (Plantago major) (läkeblad = läkeblöcker) och smörja fötterna med den utprässade saften.

Eller om man i skorna lägger blad och stjelkar af gråbon (Artemisia vulgare) och Jernörten (Verbene officinalis) tagna åtta dagar före eller åtta dagar efter bartholomeidagen. Al och aspblad hava samma egenskap.

Att undvika törst.

Sker genom att först lägga en bergkristall i vatten och sedan taga den i munnen vid behof.

Mot tungbröstheit hjelpar harlunga.

Kramphosta botas lätt genom att upprepade gångar kyssa ett varkert fruntimmer.

Kikhosta botas

Genom att taga en sten som blivit funnen i en badsump men ej forliken, och hängas om barnets hals i ett flätad hosseband.

M. 8977:6.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld		Utgående mäld			
			Varuslag	Kg.	Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Mot kolik och magref.

Man hängar över den sjukas säng ett menniskoben så stillas plågarne. Eller också låter man en person utav motsatt kön lägga sin hand å den sjukes mage.

Emot förstoppning.

Skala ett äpple och avskrapa en bit vid fröbölman (der blommen suttet) och gif den sjuka att äta så blivar han snart kry igen. Eller tag ett rörben och instoppa något av den sjukas exkrementer deri. Håll sedan rörbenet i varmt vatten tills det blir uppvärmd så erhållar den sjuka lindring i sina plågor.

Mot mask.

Gif under nedannet den sjuka en smörgås med tumstånga påströdda trådändar. Eller låt sila mjölkvassla efter ost genom en linneklut vilken efteråt bindas om livet; Eller intag förbrända rengmaskar i mjölk. Även torkade och förbrända spolmaskar hjelpa.

Medel mot för mycket pinkande.

Bot erhålles genom att äta en råfisk som utagets ur en levande gädda vilket är ett säkert medel.

Medel mot svårighet att hålla urinen.

Slagta en orne och bereda korf utav han stenar (tistilar) (även genom att gilla en orne) Denna korf stekas och gipvas den sjuka utan att han har vetskap derom.

Hemorrhoider och gyllenåder

botas genom att koka ett gåsägg i vatten som stilla tigandes hemtats från brunnen och tigandes ätta det samma. Eller genom att sätta bara sätet på ett uppvärmd ekbräde vilket blivet tjockt besmord med får eller bokmärg.

Eller och genom att mellan skuldrorna hänga roten utav Kalawifwen (fett knoppen, käringkål; Sedum Teledhium) som har lika många knölar som dina gyllenåders-knölar. Så snart roten blir torr, blir du frisk.

M. 8977:7
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådot) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Att återställa förlorad manbarket.

Den återvänder genom att pinka genom vigsell ringen eller en av gröna björkriskvistar gjord krans. Eller köp en gädda, men pruta ej på betalningen; bär den till en å och pinka i gapet på den och låt urinen löpa ner i strupen varefter den kastas i ån.

Eller tag ett nyvärpt varmt ägg lägg det i en malmgryta och kasta din urinder på hvarefter det kokas så länge tills hälften utav urinen bortdunstat varefter återstoden slås uti rinnande vatten men med strömmen och ej mot; gör sedan en öppning i ägget och lägg det uti en myrstack som bebos av röda myror och så snart de ätet upp ägget är du frisk.

Eller tag af den som är oförmögen att göra sin äktenskapspligt, hår från alla kroppens delar och afklipp äfven naglarna på händer och fötter lägg detta allt uti en linnelapp och borra ett hål i en gammal växande hyll vari instoppas linnekletten samt derefter tillplugga hålet med en hagtornsplugg. Detta skall göras tre dagar före nymånens ingång.

fläder

Eller rök könsdelarne med en död kvinnas tand eller bär städse en sådan på dig. Eller drick en kopp varm kvinnomjölk så vinnas samma ändamål.

Eller samla i mars och april månader fett knoppar (Sedum Teledhium) och tag de tvänne på roten sittande smäknälarne (helst de på vänstra sidan) och skär dem uti 5=6 stycken lägg dem uti en flaska med malagavin; Sätt sedan flaskan ned uti varm hästgödsel och låt den stå der i 2 eller 3 månader tag så åter upp vinet och drick deraf morgon och afton allt efter behag så återfår du snart dina krafter.

växt

M.8977:8.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Om kvinnan månadsreglering vilken beror på månens gång och deraf sitt namn De första 10 åren inträffar med nymåne; de följande 10 med medan och mot slutet utav de 10 följande upphör den vanligen. Om en kvinna förlorar den i otid fåss de åter genom att smörja könsdelorna med bocktalj.

Eller och bränner man ett stycke utav en mansskjortajere och tillägger blodrot (Tormentills Erecta) och saft av fettknopp; sammanrör allt samman och intagar det i hvit linolja.

Emot förstark; upptag blodet på en linnedukt och lägg duken öfver natten på magen ända från navelen till kveden.

Eller bär en äkta korvall eller japisstin om halsen; Eller kasta en med rennigsblod fuktad linnelapp på bränsle eld.

Att bevara din oskuld kan du säkert genom att jemt bära på dig en lopas eller japisstin om halsen.

Att kunna utröna om en kvinna är mö. Sker lätt genom att i hennes dricksskärl hålla litet har galla; ty är hon då ej oskyldig så kan hon ej hålla urinen, utan måste genast ut och låta den samma.

Det samma händer en flicka om man låter henne lukta på pulver af förbränd mur gröna, eller också pulveriserad fettknopp.

Lika ledes kan man upptäcka om en flicka är ~~mö~~ jungfru, om man ställer så om att hon måste kasta sin urin på blindnässlor ty är hon ej mö vissna de strax.

Att göra sig älskad utav kvinnor kan man genom att ständigt bära på sig en bit av ringblomman (~~Sol~~ Solvickor; Calendula officinalis) intagd uti ett stycke violett siden då man alltid blir omtryckt av fruntimmer.

Växt/

Växt/

Växt/

M. 8977:9.

Att förekomma att ni hund blir galen
lyckas genom att låta honom en gång
förtära litet kvinnomjölk.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

FOLKHUSHÅLLNINGS-
KOMMISSIONEN
N:r B. 81.

Längd över förmalningskort.

1 Månad och dag	2 Förmaln.-kortets löpande n:r*	3 Själv-hushål-lets n:r	4 Namn	5 Bostad	6 Kvarn	7 Kortet utställt å Varudag	8 År	9 Förmalt kg.	10 Kortet åter-lämnat den
			Att bota antipati för katter						
			Katthår på bara armen och låtsa som om det ligga der en lik.						
			Att en katt ej små snatta vinnes genom att af-						
			klippa morrhåren mue under tiden katten sjukskrifves.						
			Att erhålla vita pojkar får man om man						
			hänger ett stycke vitt tyg öfver honom medan han						
			ruffsar ut ägget.						
			Att erhålla trollhöns. Stryk ägget från						
			den spetsiga ändan till den trubbiga så erhållas						
			förtrollade höns. Obs. De ägg som läggas vid till-						
			tagande måne, blifva sönt ut kläckta.						
			Att utkläcka höns som ärligen få ny färg på						
			fjädrarne. Låt ut kläcka ägg, som äro varpta						
			skärtorsdagen, så erhållas kraftiga höns, som ärf-						
			gen förändra fjädrarnas färg.						
			Att utrota höns ej lönsamt. Kasta deras fötter						
			i rent vatten och låt dem dricka af det samma.						
			Detta bör repeteras flere dagar, hvarunder höns-						
			hören hållas innestängde; eller gif dem bröd bitar						
			att äta, som man förut hållit i munnen.						
			Att fort hålla en tupp vid bordet. Vid tryck						
			tuppen med vänstra handen mot bordet						
			och drag med den högra ett streck med en krit-						
			bit från tuppens näbb öfver hufvudet, från						
			kammen och näbben ett gatt stycke ut åt bordet,						
			så blir tuppen stillaliggande på bordet, endast						
			man försiktigt löser handen från honom.						
			Att lagа så att dufvor ej bortflyga eller bäfva dagen						
			af boken. Utryck tvenne penntferdrar ur dufvans						
			högra vinge innan hon nerlägges i duffkorgen, och						
			fatt pennor i någon sprutsa af dit samma; lägg						
			åfven roten af en spånans tortel uti dufvornas dryck						
			fäll. Man är bra att inlägga i duffkorgen klora						
			grofblad (Lakeblåke, Plantago major.)						

* Samma nummer bör antecknas å det inlämnade förmalningskortet.

IV: 28. 20,000 — 20,000.
24602. A.-B. Hasse W. Tullbergs — Sthlm.

FOLKHUSHÅLLNINGS-
KOMMISSIONEN
N:r B. 81.

M 8977:10.

Längd över förmalningskort.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

1 Månad och dag	2 Förmaln.-kortets löpande n:r*	3 Själv-hushåll.-ets n:r	4 Namn	5 Bostad	6 Kvarn	7 Kortet utställt å: Varuslag	8 Kortet utställt å: Kgr	9 Förmalt kg.	10 Kortet återlämnat den

Att på en dag förjaga alla råttor af ditt hus
Samla i början af sommaren Hund-tunga
örtm (munkklöss) i sönderkrossa stjälkar.
ne öfver allt, där råttorna [illegible] sig
, så nödgas de innom dagens utgång lemna
huset, ty de hafva den största afsky för denna
växt. Finnes råtter på skepp, välja de hel-
dra dö i vattnet än vistas i grannskapet af denna
ört. Mus det är en plägt att undvika marmel
grannar, ty vanligen taga de sin tillflykt dit.
Att fördrifva ormar från gårdstomten. Skaf
sa dig en röd tupp, så vinnar du din önskan.
Att göra en polerad kvast ännu varaktigare
vinnes, om en kraftig gumma person bär kvasten
på sig någon tid. Bernsten blir fullt klar om den en tid ligger gräf
Glasten åt en gammal urkedja återkommer om den
kokes uti en ung gast ost urin, vare sig mänsk upplåt.
Att få en blank guldring, som hänger på en tråd
att svänga rundt omkring. Häng ringen på en tråd
öfver ett bord, hvarpå en duk ligger, så hänger
han alldeles orörlig, men läggas ett guldmynt
under duken så börjar ringen att svänga rundt omkring
Att utan klocka bestämma tiden. Man hållar
en guldring, fästad på en tråd, uti öppningen af ett
vanligt dricksglas, så att armen, hvarmed tråden
hålles, stödjes mot bordet, efter en liten stund
börjar ringen svänga af och an och angifver tiden
genom beständig slag mot glasets kant, hvarefter
den åter stilla. Detta har man kallat fäderiks pendel.
Att använda en guldring till väkare. Upphäng ringen
på en tråd och låt den hänga i öppningen af ett dricks-
glas, samt nämn detta vid den husfrudgärd, så
väcker du, genom ringens klingande mot gla-
set, precist den timme du önskar.

* Samma nummer bör antecknas å det utlämnade förmalningskortet.

IV: 28. 20,000 + 20,000.
24602. A.-B. Hasse W. Tullbergs tr., Sthlm.

M. 8977: 11. Att dämpa en eldvåda, Sammanvikla ett linstyg, hvarutiuti en jungfru menstrueratt, eller en linneduk, som blifvet begagnat vid en gumnas nedkomst, och kasta den i

FOLKHUSHÅLLNINGS-KOMMISSIONEN

N:r B. 81.

Längd över förmalningskort.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

1 Månad och dag	2 Förmalningskortets löpande n:r*	3 Självhushållets n:r	4 Namn	Bostad	Kvarn	5 Kortet utställt å Varuslag	Kg.	6 Förmalt kg.	7 Kortet återlämnat den

eldsn i eller ställ ett tvått tråg på med snot eldslagan. Eller förbränn ett bröd och smörrifvet det till pulver, lägg en knifspets kamfer tor par dertill och sammanbind detta till ett knyte, så tändes eldsvådan.

Om de märkvärdigaste egenskaper hos Magrutan. Magrutan består af en böjlig käpp af hasselträ eller annat trä, hvars båda ändar du håller med tumm och pekfinger, så att spöet är böjdt uppåt. Nu riktar du din tanke bestämdt på det föremål du vill upptäcka, och när du kommer till det ställe, hvarest det sökta finnes, sänker sig Magrutan nedåt. Med denna kan du såväl upptäcka metaller som spår efter människor och djur den du önskar återfinna.

Att begagna en Kompass, att därmed upptäcka metallådror. Lägg brun kanten om en Kompass, och lika långt från vardera lika stora stycken af de olika metallerna, Ställes denne instrument öfver ett ställe, der Magrutan angifvit närvaro af metallen, så vänder Kompassen sin spets åt det metallstycke på instrumentet, som är af samma slag som den i jorden befintliga metallen.

Att upptäcka om och på hvilket djup vattenådror finnas på ett visst ställe.

Tag ett nytt oglaseradt kärl, hvari rymmes 4 á 5 Kålpund vatten och lägg deri 5 lod hufvudspån 5 lod vit vitriol och 5 lod svafvelblomma, blanda alla dessa ingredienser väl ihop, tillägg 5 lod vätedraf och låt stå flatt tillbredd och torr ull, nu

* Samma nummer bör antecknas å det utlämnade förmalningskortet.

Nr. 28. 20,000 ex. 20,000
24602. A.-B. Hasse W. Tullbergs tr., Sthlm.

M. 8977:12
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

betäckas kärlet med ett lock och deröfver

1 Månad och dag	2 Förmaln.-kortets löpande n:r	3 Själv-hushållets n:r	4 Namn	5 Bostad	6 Kvarn	7 Kortet utställt å Varuslag	8 Dag	9 Förmalt kg	10 Kortet återlämnat den

bindas utterliggare en svin blåsa; här efter vägas kärlet med dess innehåll noga, nedgräfvas en fot djupt i jorden och betäckas ofvantill lika högt med mull; står så orubbad i tjugo fyra timmar, då den uppgrafvas. Har den nedgräfde krukan aftaget i vigt eller åtminstone icke alls tilltaget, så finnes der ingen källådor i jorden; har den deremot tilltaget i vigt, så bestämmes noga huru mycket den tilltaget. Öfverskrider nemligen kärlets vigt den ursprungliga något mindre än 4 lod, så finnes vatten i jorden 75 fot derunder; vid 4 lods överskott på 50 fots djup; vid 6 lods överskott på 37½ fots; vid 8 lods öfverskott på 25 fots och vid 10 lods öfverskott finnes källåder redan på 10 fots djup från marken o. s. v. Dock må beräknas att man vid denna undersökningsanställande måste ha fullkomligt torr väderlek ty i annat fall blir resultatet ej pålitligt.

Att genom observation på månen kunna förutsäga väderlekens beskaffenhet. Sådan väderleken är på fjerde eller femte dagen efter fullmånes ingående, sådan blir den vanligen under hela månaden. Och likadan väderleken är beskaffad om morgonen, middag och afton på nymånens fjerde dag sådan blir väderleken också under första qvarteret, under fullmåne och i sista qvarterskiftet. Allt efter som månens öfre spets, dess midt

M. 8977:13.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

dess mitt eller dess nedre spets visar

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Månad och dag	Förmån-kortets löpande n:r	Själv-hushållets n:r	Namn	Bostad	Kvarn	Kortet utställt å Varuslag	Kg.	Förmalt Kg.	Kortet återlämnat den

sig dunklast vid tilltagande måne, så blir första qvarteret i fullmåne eller sista qvarteret regnigt.

Att erfara det ögonblick, då fullmåne ingår. Ställ ett med vatten fyldt glas i fria luften, så rinner vattnet vid fullmånens ingående öfver glasets kanter.

FÖRMALNINGSBOK

FÖR ÅR 1918—1919

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

FÖR .....
(kvarnens namn)

INOM ..... STAD / KÖPING / SOCKEN ..... LÄN

C: 89

12 ark

A.-B. HASSE W. TULLBERG - STOCKHOLM

FOLKHUSHÅLLNINGS-
KOMMISSIONEN.
N:r C. 89.

Afskrift nr 3

För de i förmalningsboken införda uppgifternas sanningsenlighet ansvarar

.....
(kvarninnehavarens namn)

FÖRMALNINGSBOK

FÖR ÅR 1918—1919

FÖR .....
(kvarnens namn)

INOM ..... STAD / KÖPING / SOCKEN ..... LÄN

I. 41.
30707.

STOCKHOLM
A.-B. HASSE W. TULLBERGS BLANKETTFÖRLAG

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 8977:14.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld		Utgående mäld			
			Varuslag	Kg.	Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Att förekomma afslag af ett fruntimmer.

vänt) Kan man om man bär på sig spåmansrot (Carlina vulgaris) och vändelrot (Valeriana officinalis) (velamsrot; stämgräs) inlagda uti en bit rödt vax så riskeras aldrig afslag af någon kvinna.

Emot kärlek som är upptrollad

Erhålles bot

Om du mot din vilja kännar dig dragen till en person med häftig kärlek, så kan den öfvervinnas på följande sätt; du tagar ett par nya skor eller stöflar på dig; gå sedan så länge tills du blir mycket svettig om fötterna; afdrag då högra skon och slå litet vin eller öl deri och drick det sedan du omsvalpatt. Från denna stund kan du ej lida den person som förut tjusat dig.

Eller utdrick en tumlarafull varm kvinnomjölk; eller sönderstöt en tand av en dödtill pulver och roka dig dermed så försvinnar den häftiga böjelsen snart.

Att åter uppväcka slocknad kärlek mellan äkta makar.

Uppgraf under fullmåne roten till fettknoppen; gif hustrun deraf utan att hon vet det, att äta uti en hennes älskningsrätt, och låt mannen bära roten uti ett violett sidenstycke.

vänt) Eller bered kött bullar utav turturdufvans hjerta och njurar jemte roten af hvita liljan; gif det de oense makerne, så skola de sedan städse leva i frid och sämja.

Huru ett fruntimmer kan få veta om och när hon blir gift.

Hon får veta detta, om hon upprucker ett hufvudhår på sig, binder det vid hårets rot ända en ~~vigselring~~ förlofningsring

M. 8977: 15.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

och håller håret med stadig hand uti öppningen på ett glas så att ringen kan träffa dess sidor. Efter en stunds förlopp börjar ringen att svänga hit och dit. Liko många slag som den gör emot glasets kantar, liko många år fördröjes hennes giftermål; men om ringen alldeles icke vidrör glaset, så betyder det, att hon blir gift innan årets slut eller också får hon då ogift.

Att åstadkomma att en hustru under hela sitt liv blir sin man trogen.

Detta vinnas om hustrum på bröllopsdagen, utan att veta det uppätar hjertat af en turturdufva.

Att pröfva sin hustrus trohet.

Häng en magnetiten öfver din hustrus hufvud, då hon sofver, eller lägg en diamant bredvid henne. Är hon trogen, så skall hon genast hjertligt omfamna dig men i motsatt fall hastigt springa upp ur sängen.

Att förmå sin hustru under sömnen omtala allt vad man önskar veta.

Kan man genom att skrifver hennes namn på ett stycke nytt linneväf; lägg detta jemte en harlefver under hennes hufvud kudde, så svarar hon uppriktigt på allt som du frågar henne.

Det samma lyckas dig om du strör pulver berett af dufvohjerta och grodhufvud tillsammans, på din sofvande hustrus ~~kudde~~ bröst; eller lägger hjertat af en korp på hennes hjerta.

Att kunna få barn utaf vilket kön man helst önskar.

Från första till femte dagen efter månads regleringen upphörande blir kvinnan hafvande med en gosse men från femte till åttonde deremot med en flicka.

M. 8977:16.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Huru man efter samlaget kan se om en qvinna blivit hafvande.

Detta synes lätt deraf, att hon efter samlaget gäspar. Nyser hon deremot strax derefter, så bevisar detta att hon ej är hafvande.

Eller lägg en Engelsk synål i kvinnans urin öfver natten. Är nålen på morgonen besatt med små röda fläckar, så är hon hafvande; men äro fläckarne rost färjade och mera stotande i svavel är hon icke.

Att befodra så att kvinnan måbli hafvande.

Steka levern eller testikeln af ett ungt svin (helst vildsvin) är dertill tjenligt att atta först.

Att dricka spenvarm mjölk från en ko som nyligen kalfvat är ett gott medel för kvinnor.

Att utröna om en man eller kvinna är fruktsam. Om en lins eller ärta, som en tid legat i den persons urin, hvars fruktsamhet man vill undersöka går i brodd och skjutar upp, så kan man vara säker om att samma person har god aflelsekraft.

Att kunna bestämma af vad kön det barn är som en kvinna går hafvande med.

Tag pulver utav förbrände snäckor och slå det uti den hafvandes urin. Sjunker pulvret till botten så ~~är det~~ får hon en gosse, men flyter det ovanpå så blir det en flicka.

Eller undersök bröstets beskaffenhet i andra månaden. Är kvinnan hafvande med en gosse så är det högra bröstet störst men i motsatt fall är det en ~~gosse~~ flicke.

Eller finnas det mjölk i kvinnans bröst, så låt henne utkrama några droppar uti en skålrent vatten. Sjunker mjölken till botten, så går hon med en flicka, och simmar det ovanpå vattnet, med en gosse. Dessutom befinnar den hafvande sig alltid bättra, har bättra aptit och frisk färg, då det blifvande barnet är en gosse än om det är en flicka.

M. 8977:17
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Kännetecken på hafvandeskap med tvillingar.

Äro båda brösten lika stora och hårda, så får kvinnan tvenne gossar; äro deremot både brösten olika stora, och lika mjuka, har man att vänta flick tvillingar; är slutligen det ena bröstet hårdt och det andra mjukt, fastän båda lika stora, så kan man vara säker om att få ett barn af vardera könet.

Kännetecken, som utvisa att fostret antingen redan är dödt eller dör före födseln.

Om det bröst som till kännagifver hafvandeskapet alltjemt blir mjukare; eller om samma bröst tidigt börjar att gifva mjölk och kvinnan deraf blir sjuk; eller om slutligen månadsreningen inträffar och kvinnans lynne är mycket nedstämdt och ovoligt, så har man skäl att befara en sådan olycka.

Att stärka lifsfrukten och underlätta barnsbörden.

Detta sker derigenom, att den hafvande qvinnan omkring halsen bär något af Mistelbusken (viscum album) eller förtär en annan qvinnas mjölk.

Ett annat godt medel är att låta kvinnan bära en Malachisten på nafveln. Dock bör anmärkas, att stenen då kvinnan skall föda, måste flyttas från nafveln ned till venstra knäet. Härigenom underlättas födsloarbetet otroligt.

Eller bind om den hafvande kvinnans lif skinnet av en hjort, som blivet dödad i tiden mellan ~~de tre~~ både de s. k. vårfrudagerne. Låt koka ägg som vanligt men gif efter åt kvin ett par mut skerfulla af vattnet. Eller smörj barnaföderskans nafvel med ormfett ellet låt henne på draga mannens skjorta.

Att befordra afgången af efterbörden.

Sker genom att gifva henne dricka något lite av mannens urein, så afgår efterbörden strax.

M. 8977:18.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Om de månader, som hafvandeskapet är fartigast.

Dessa äro 1:sta 2:dra, 3:dje, 7:de, 8:de och 9:de
Dessutom märkes, att ett barn, som födes i 7:de
månaden ofta kan blifva vid lif, då deremot
~~ett~~ de barn som tillkomma i 8:de månaden
, sällan lefva öfver åtta dagar.

Medel mot allt för stora bröst.

Om en ung flickas bröst blifva för mycket
stora och vällda så är det ett godt medel att
bestryka dem med testiklarne af en fargalt
i nämligen det högra bröstet med den ven-
stra och det vänstra med den högra.
Om kvinnan vill blifva av med sin
mjölk, behöfvar hon endast hänga testikeln
af en groda på sin nakna rygg.

Att öka din vennes derigenom, att
vänt/ kvinnan bär hvit Pimpinella (Bockrot
Pimpinella Saxifraga) på bröstet.

Att förekomma sår på bröstvårtarne.

vänt/ Koka en handfull ärtor i vatten så länge
tills skalen blifva hopskrumpna och ned-
gräf dessa ärter jemte efterbörden, så kan
qvinnan vara säker på att undgå sår på
sina vårtor.

Att bota små barn från helsigt utslag.

Skär små spånar ur den trähink, var-
med vatten hemtats ur brunnen; lägg
dem, jemte ur jorden upptagna reng-
maskar uti en linnelapp och häng den
omkring barnets hals, så blir det snart
återställt. Denna kur bör trenne dagar
efter varandra upprepas alltid med
nya rengmaskar.

Mot Engelska sjukan.

Afskär en fredag naglarne på den sjuka
först på venstra handen och högra foten och se-
dan på högra handen och venstra foten. Borra
vänt/ sen med ett halftumsborr ett hål i en ek
och inpeta noga alla nagelafskärningar så att inga tappas
samt tillplugga hålet väl.

M. 8977:19.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Puckelryggighet hos barn.

Uppsök om våren sedan löfven slaget ut, ett kraftigt askträd, afskär, under nymåne en morgon före soluppgången en gren af trädet med ett enda snitt; bestryk det sjuka stället med safven af grenen och förvara den sedan så att ej sol och måne skina på den samma.

Eller hemta från kyrkogården några ryggkotor motsvarande de, som äro angripna hos den sjuka och bestryk puckeln dermed alla dagar så skall den snart för ~~svinna~~ minskas ~~och börja för~~ Så snart detta inträffar läggas benknotorna dit på samma ställe som de tagets allt stillotigande.

Mot Bråk.

Uppgraf med roten trenne dager före ny månas ingång en vit Orkis (ståndpers; käringekål vitkubu) (= Orchis Bifolia); bind den trenne afnar å råd på bråksäcken och låt den varje gång qvarligga tills den blifver varm; förvara växten derpå i en kall källare och plantera den strax före det nästföregående nyet åter uti jorden.

Eller avskär vid aftagande måne, på sätt vid tandvärksbotande är nämd, under barken på en hyll en trästicka av lika längd med bråksäcken; bind träspånen på det sjuka stället och låt densamma qvarligga tills den blir väl fuktad af svett. Sedan inpassas stickan åter på sin utskurna plats och överbindas med barken så att den kan växa in i trädet.

Eller Afklipp trenne hår toffsar på det sjuka stället och inlägg dem i en ren linnelapp vilken sedan ipassas i en skåra under barken på ett växande piletråd.

Eller för den sjuka, en stund före soluppgången, till en beteshage; låt honom der lägga sig på ryggen, om möjligt i närheten

M. 8977:20.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

af en mullvadshög; lägg ett nyvärpt vildanksägg på bråket och låt det ligga tills det blir uppvärmt. Tag derefter en trästock eller en vanlig gårdsgårdsstör och gör med den ett ½ = ¾ kvarter djupt hål i jorden (obs en gårdsgårdsplats som aldrig varit odlad) mellan den sjukes ben, närmast den sidan der bråket finnes, men ej för än strax före soluppgången. Derpå bestryker man bråket tvänne gånger efter varandra med det uppvärmde ägget och nedlägger det i hålet som igenfyllas med (mullsurkan uppskjutna mull varefter stören kastas med ström i en rinnande bäck. Kuren företagas tvenne gånger; menligen först ¾ ne dagar efter fullmåne och andra gång ¾ ne dagar före fullmånes (ingång)

Eller gå i sällskap med en vän till skogen och uppsök en ung ek, som har omkring ½ ne tums tjocklek. Sönder kluf trädet midt itu ett stycke ovan roten och låt den vän hålla de båda hälfterna åtskilda, så att du kan krypa naken igenom öppningen. Sammanbind derefter eken och igensmeta sprickan med ympvax, så skall du snart bliva återställd. Kuren skall ske om våren då safven kommar i trädet efteråt.

Mot kramp.

Erhålles bot om man bär på sig en rot av gula Svardsliljan (Vattenliljan; gul diklilja, blodrot; Iris Pseudacorus)

Eller uppgräf under det solen befinnar sig i vädurens eller jungfrunstecken, Jernörten (Verbena officinalis) med blomma och rot och pulverisera hela växten; blanda detta pulver med socker till en fjerdedel av dess vikt. Haraf gifves den sjuka i sin egen urin varge morgon och afton så mycket som kan inrymmas i en hasselnöt. Kuren forsättes under loppet av minst ett fjerdedels år.

Vårt/

Vårt/

M. 8977:21.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Eller bär en äkta korall på halsen eller i en ring
färfärdigad af en vit åsnas hof eller af en elg=
klöfva så anfalles du ej av sjukdomen.

Mot vardagfrossa.

Gif den sjuke tvenne råg korn i handen och
låt honom behålla dem under hela febern
så att de må blifva genomfuktade av
svett. Nedgräf kornen derefter under en
gårdsgård, som ligger aflägsen från bonings
huset. Hafve lagd i armhålan och sedan
utströdd på marken hjelpar också.

Mot varannandagsfrossa

Afklipp på en fredag, under nedan, naglar=
ne på den sjukes händer och fötter och instick
nagelstyrkenna i stjerten på en kräfta, som
sedan kastas uti flytande vatten, eller bind dem
inveckladе i en linneklut på kräftans rygg.
Eller lägg en kräfta i ett qvartar rött vin
tills hon dör sela sedan vinet och tag ett glas om dagen.
Eller lägg en gräshoppa, litet rågbröd och
salt uti en linnelapp; häng detta på bara
kroppen om den sjukes hals, men utan att
låta honom veta vad lappen innehållar
Efter 8 dagars förlopp kastas den i rinnande vatten
Eller tag lika delar nyjukt rågbröd, honung,
spindelväf och salt; samman ~~blanda~~ knåda allt
detta med littet ättika och bind denna deg på den
sjukes nakna mage (precis på slaget 12 om dagen)
4 Följande klockslag dagen efter aftagas det
och kastas i rinnande vatten.
Eller bär kring halsen ett torkadt
ormhufvud; eller uppåt hjertat af en nyfångad
gädda ~~eller~~ och kasta den sedan i en å

Mot tredagersfrossan.

Bind strax före frossans utbrytande på den
sjukas både pulsar en bit af vattenranun=
keln (Vatten möjan; Ältgräs; Sologon; Ranunculus
acris eller R. Aquatilis) låt det ligga kvar 24 tim=

sädf

M. 8977:22
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

mar, varefter det aftagas och förbrännas.

för Eller bar ett litet stycke menniskoben eller överste spetsen af en gåsvinge omkring halsen på bara kroppen.

Eller söderskär hjertat av en skjuten hara torka och pulveriseradet och gif patienten en tredjedel vid varder treperiodersfrassa.

Eller låt baka ett bröd i varsdeg man inknådat all den urin som patienten under anfallet afsöndrat gif sedan brödet åt en ~~hund~~ hund af motsatt kön.

Eller samman knåda blommor av vanlig

vårt) Ljung med honom och socker och åt häraf en tesked morgon och afton under de första åtta dagerne af nymåne

Mot hypokondri och mellankolik.

Den sjuka skall sofva på lagerbarsblad.

Mot slag.

En frisk och kraftfull man bör ställa sin bara fot på den person som blivet träffad af slag så återställas han snart.

Mot rheumatism

Ät katt kötts soppa eller sof hos en korthårig hund.

Mot gikt

Den sjukes naglar av klippas händer och fötter gunte hår och läggas i en linne lapp som bindas på ryggen på en kröfs vilken sedan släppas i rennande vatten eller också ~~ett~~ borras ett hål i en ek vari allt inpetas och tillpluga hålet sedan med en ekeplugg vilket skall göras på vårm medan savm stigar i träet så det hela kan väsca fast. Eller lägg mulljord på det sjuka stället tills den blir vårm. Slå den sedan i en blomkruka och plantera efteråt en rofplantaderi och allt eftersom rofvan väscar upphör gikt varken.

Eller upprista det sjuka stället och uppfånga några bloddroppar på litet bomull och in kila det uti ett borrhål i en vid vägen väscande pil.

M. 8977:23.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mot podagar. Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld Varuslag	Kg.	Utgående mäld Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Afhugg, dagen efter det fjärde qvartalet

väx/ då nymånen ingått en gren af ett piltråd och tillyxa den på samma sätt som vanligen sker med sättgrenar; koppa den sjuka 3-4 koppor samma dag och slå blodet uti ett kärl som till hälften är fyld med den sjukes urin. Omrör sedan blodet med urinen, att de väl sammanblandas; ställ pilgrenen deruti med roten i krukan och låt den kvarstå der till trenne dagar före nyets ingång. Gör då ett hål i jorden med pilgrenen och slå blodblandningen deri och tilltryck mullen omkring den i hålet satta ~~pilpalen~~ pilpålen. Trenne dagar före näste ~~ny~~ derpå följande nymåne koppas den podagersjuka återigen och sedan blodet på ovan föreskrifve sätt blifvet hopblandat med urin slås blandningen uti en urgröpning i mullen kring den förut planterade pilgrenen. Detta upprepas åter ~~vid näste ny~~ tredagar före näste nymåne och blodet beblandas och utslås sammaledes.

Eller lägg det förita, som afklipts ett litet gosebarn, på det af gikt angripna stället, eller ingnid det samma med salva, beredd af förbrände qvinnohår med svin flätt.

Eller tag en god handfull af gult eller hvitt

växt/ Kungsljus (Verbascum Thapsus eller Lychnitis) och pulveriserad krita, så mycket, som ett ägg rymmer; öfvergjut dessa båda delar med sådant vatten som en smed begagnat till fern smides härdningen af äggjernstål. Koka allt sammans uti en vanlig gryta till det blir ljumt, och låt den sjuka hålla sina fötter deri. Gör sedan ett hål uti jorden; slå vattnet med växten och kritan deruti. ~~Gör sedan ett~~ och tillfäpp slutligen hålet med mull.

M. 8977:24
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mot rödsot Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld Varuslag	Kg.	Utgående mäld Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Uppskär af en naturlig grasvall en trekantig grastorfva, just på det ställe, der du stått med den högra fot och gräf ett hål i marken, gör sedan ditt behof i hålet, tillslut det med mull och lägg den skurna grästorfvan på förra stället, så försvinnar rödsoten.

Det samma hjelpar för kvinnansbleksot.

Mot gulsot

Borra ett hål uti en nöt och instopp en liten levande spindel med kors på ryggen; tilltäpp der på hålet med bivax. Bär sådenna nöt på dig i ett ullgarnsmöre om halsen i tre dagar varefter du kastar den i piletråds eld.

Eller lägg vanliga trädgårdssnäckor, med oppningen [illegible] inåt på den sjukes nafvel och fortsätt härmed, tills den gula färgen alldeles försvunnet.

Eller låt din urin uti en svinblåsa och upphäng denna uti skorstenen till räkning. Allt efter som urinen i svinblåsan förminskas, aftagar äfven sjukdomen och upphör slutligen. Då blåsan nedtages och begraves å gårdstomten under sten oren.

Eller gif en hund att äta en deg beredd af den sjukes urin blandadt i hafremjöl. Eller tålpatienten intaga lites sälj (saliv) av ett difôl.

Mot vattensot.

Uppkoka med bihonung saften utaf färsk Ålandsrot (Hälsrot; Inula en Helium) intag deraf elfva dager efter varandra, under nedan, så mycket som rymmes uti ett halft äggskal. så försvinner vatusoten snart.

Emot blodspottning

Slå litet koppar eller jernvitriol på bottnen av en dosa gjord af askträd; spotta sedan trenne gångar blod derpå och tillse att vitriolen upplöses så återställas du snart.

vänl

M.8977:25
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mot stark afmagring Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld Varuslag	Kg.	Utgående mäld Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Förtar några gångar under nedan di af en ung qvinna som fått ett gossebarn och åt varje gång litet socker afvanpå.

Eller uppsamla och förtär om morgonen den dagg, som fallit på Kamillblommor (~~Grodt~~ Gårdblomster; lukttuppor; hvitkuller; hvitort. Matricania chamomilla)

Eller koka ett hönsägg med så mycket af den sjukes urin, att denna räcker en fjerdedels tum öfver ägget. När det är hårdkokt, afplockas skalet, hvarpå man med en nål sticker en mängd hål i äggets hvita ända intill gulan; lägg sedan det afskalade ägget uti samma urin, som det är kokadt med; inkoka sedan urinen aldeles och lägg derpå ägget jemte det förut aftagna skalet uti en murstack och kasta slutligen det kärl, som begagnats, uti rinnande vatten, med strömfåran. Så snart myrorna förtärt ägget borjar den sjukes krafter att tilltaga igen.

Mot lungsot.

Uppsök vårtiden, sedan safven kommit i träden ett hylleträd af ungefär en half alns tjocklek; aflossa om morgonen före soluppgången en del af den mot vester vända barken i form af ⊔; utskär derefter af den blottade stammen under den uppvikta barken en liten spån och fukta denna med upphostningsvaret; inpassa ~~stickan~~ spånen återigen på sitt ställe tilltryck den upplöftade barken och omlinda det med en röd ullgarnstråd. Efter denna behandling förbättras den sjuka dagligen. Under hela proseduren får man ej vända hufvudet från öster och intaga fulltysnad.

Hyll

Eller aftappa på första eller tredje dagen efter nyets ingång, några droppar blod af den sjuka och låt blodet upptagas af en oblekt hellinnelapp; inlägg vidade i linnelappen ~~af~~

M. 8977:26.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

afklipp av naglar på händer och fötter jemte hår från alla kroppens hårbevuxna delar. Inknåda derpå densamma tappen med sitt innehåll uti vax; gör samma vaxbit till en smal tapp och instoppa den uti ett på ett träd pilträd (kil. från öster borrat hål som tillpluggas med en eke)

Att uppnå hög ålder.

Uppgräf vid höstdagjemningen en liten ek med roten och afskär dess slutända. Nedsätt uti hålet, der eken stått en täckt kruka och låt ekens rotända, genom ett hål på locket, gå ned i krukan; ifyll deröfver mull, att den ofvan kärlet varande rotdelen väl betäckes deraf. På följande vår uppgräfvas krukan, hvilken då är fylld af eksaft. Af denna saft, hvaraf dagligen en thesked bör intagas, blir man stark, frisk och får ett långt lif.

Kännetecken, som utvisa, om en sjuk person blir återställd eller dör.

Gnid den sjukes pänna med ett stycke bröd eller hans fotsulor med letet fläsk och gif detto åt en hund. Äter hunden upp det, så återställas den sjuka, men i motsatt fall dör han. Eller lägg friska blindnässlor uti den sjukes urin: bibehålla de sig efter 24 timmars förlop ännu friska och gröna, så kan man vara säker att han snart återkommar till helsa.

Eller lägg en bit bröd, hvari den sjuka bitet på ett ställe, dit hvarken sol eller måne skiner. Allt efter som sjukdommen tilltager blifver brödet mörkare och några timmar före döden blir det kolsvart.

Eller om mjölk af en qvinna, som framfödt en gosse, löpar sig i den sjukes urin, så är föga hopp om patientens återställande. Likaledes är det ett gott medel att omkring den sjukes halshänga roten af en växt vilken har lika många blad, som antalet av de dagar han varet sjuk; ty åstadkommar

M.8977:27.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

detta för nöjelse hos patienten så dröjer det ej länge innan han blir frisk.

Eller beräkna dagarnas antal från den 26 juli till den dag, då sjukdomen började; dividera detta tal med 3. Går divisionen för sig utan rest, så återkommer helsan snart; blir 1 till rest, kommer ~~kom~~ sjukdommen ännu länge ~~fort~~ fara, men blir resten 2, så dör han.

Att prova om ett sår är dödligt eller ej:

Tag lika delar sandelträ och blodsten; pulverisera och sammanblanda dem väl. Upphetta derefter instrumentet som förorsakat såret, så mycket, att det kan hållas i handen, och beströ det samma med nämde pulverblandning. Framkommer då på instrumentet blodperler, så dör patienten; i annat fall inte.

Att kunna erfara om en frånvarande vän lefver eller inte.

Afbryt, under nämnandet af den frånvarandes tillnamn stjelken av en Fetknopp (Sedum Telephium) och instick den under takbjälken. Grönskar grenen så levar han men förtorkar den är han (hon) död.

Att få veta varest liket af en dränkt person finnes.

Kasta en brödkaka uti vattnet, så flyter den till det ställe, der liket är, och stannar deröfver.

Att återfå vad man blifvet bestulen på

Tag, under ett jemt upprepande af den misstänkte tjufvens namn, ett nyvärp hönsägg, omlinda det med en grön vilkestråd och lägg det uti brännhet askmörja, så angripes tjufven af förtviflan och får ingen ro, förän han återlemnar det stulna.

Att laga så, att man får se tjufven i en dröm under natten.

Bind, då du går till sängs om qvällen, ett stycke lök och bröd om vänstra armen, så får du i drömmen tydligt se tjufven; men akta dig, om du uppvaknar, att rifva dig på bakhufvudet, ty då kan du på morgonen ej erindra dig den.

växt/

M. 8977:28.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.	

Att kunna förorsaka, att en stulen häst ej kan bortföras längre.

Detta vinnes, genom att i en bakung inlägga den sadel- och betselmundering, som hästen burit, och sedan väl tillsluta ungnens öppning.

Att ständigt hafva så mycket pengar man behöfvar.

Tag ur ett svalbo ett ägg, koka det att det blifver hårdt och lägg det sedan tillbaka i boet. Efter trenne dagars tid förlopp finner du då uti svalboet en rot af någon liten växt. Lägg denna rot uti din penningebörs, så skall der aldrig tryta penningar.

Att bereda lycka i spel.

Tag nio vittenslanter och nita tre och tre tillsammans och sammanfoga dem så, att de bilda formen af ett klöfverblad. Bär denna figur alltjemt på dig, så får du städse tur då du spelar. Detsamma vinnes äfven genom att bära på sig en bit af hjertat af en uggla eller hufvudet af en härfågel.

Medel att kunna intaga och behaga hvem helst man önskar. Bär på bara bröstet ögonstenen af en härfågel eller ett gräfsvin, eller hufvudet af en glada, så lyckas du deri.

Att erfara om någon person, som man sitter tillbords med, tänker ondt om mig.

Detta upptäckes derigenom, att man under blottande venstra skoseelan binder tungan af en örn eller gam, och i vänstra handen håller roten af en jernört (verbena officinalis), ty då måste den illasinnade personen genast resa sig upp.

Huru bröds mäglande kan förekommas.

Detta eker genom att i degen lägga litet kornblomma.

När basta tiden är för slaktning.

Fullmåne lämpar sig bäst till anställande af slagt, ty köttet är då saftigare och blir äfven lättkoktare. Äfven torde anmärkas, att högra sidans kött är det bästa och kraftigaste

M. 8977:29

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Rätta tiden för blommors plantering.

Blommor böra i allmänhet planteras vid fullmåne, men så kallade dubble törnrosor tvenne dagar förut.

Att bringa förvissnad blomster växet till lifs igen. Detta sker genom att bredvid den vissnade plantan sätta en Kamillblomma (Söttuppar, lukttuppar, Hvilkullor; gårdblomster; Matricaria Chamomilla)

Medel att förhöja lukten hos törnrosen.

Detta sker genom att plantera vita liljor i dess närhet; eller att ikring rotståndet sätta några vitlökar.

Att få kärnan af en pumpa eller kurbits att på några timmar uppskjuta stjelk och blomma.

Kärnan läggas uti en väl tillstäppt kopp, med friskt menniskoblod, hvilken sättes på ett fuktigt ställe. Efter några tids förlopp uttages kärnan och övergjutes med litet varmt vatten; sättes derefter ned i en kruka, fylld med jord, då man snart får se den i full blomma.

Om rätta tiden för grönsakers såning och planterande. Alla rot- och lökväxter böra planteras under nedan; men alla blomsterväxter under fullmåne, och skidfrukter i sista kvarteret.

Att få goda kokärtor.

Erhålles genom att så ärtorna en onsdag eller söndag, under sista månkvarteret. Likaledes är det bra att så persilja vid samma tid, ty den blir då bättra.

Att skydda tiddigt sädde ärtor, bönor m.m. för natt frost. Detta vinnas genom att på samma gång ärtorna, bonan ~~m. fl.~~ etc. planteras, ned sätta de rislappar som sedan skola tjena växten till stöd, ty dessa qvistar afleda frosten från den spåda växten.

Att erhålla mycket stora rofvar.

Vinnas genom att låta fröen, några dagar innan de sättas ligga inne en stor urhålkad rofva.

Då ett ungt träd ej bär frukt.

Häremot brukas att i November eller Mars månad piska trädets stam med tågstrumpar eller trädkvistar. Safvens cirkulation befordras deri genom.

M. 8977:30.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Att förhindra den omogna fruktens affallande

Sönderkluf en af trädens rotgrenar och insätt en kiselsten i klyftan; bind sedan omkring stammen en krans af Åkerklätt (Rödklint; Agrestema Rithago) Råglosta (lösta, Svenga, Svemmel, ~~faze~~ faze; gassel; Bromus Secalinus)

Att skydda trädfrukter för höstdaggen. Sätt ett kärl med vatten under trädet, så bevaras frukten. Genom att låta ett i trädets grenar fastbundet halmband hänga i i vattenbaljan skyddas trädet för frost.

Att erhålla plommon och körsbär utan stenar uti. Sönderklyf det unga trädets stam ända till roten och utag märgen försiktet; igensmeta sprickorna och bind en tråd om trädet, så växar det snart tillsammans igen och frukten blifver alltid utan stenkärna.

Att få sura trädslag att bära söt frukt. Borra, ett qvartar från roten, ett snedtgående hål i trädet och inlägg deri litet honong; tillplugga sedan hålet och smeta ympvax deröfver.

Att föryngra ett gammalt träd. Sker genom att lägga en hagtornstagg under trädets rotkorg och gödsla med svingödsel.

Om sympati och antipati träden emellan. Vinstocken trifvas synnerligen väl i närvaro af körsbärsträd och alm. Kastanjen bär dubbelt mera frukt då han står nära mulbärsträd; och så tvärtom. Hasselns granskap skadar alla träd, med undantag utav äppleträd, som bära sura äpplen. Kolokvintväxten fördrifvar alla växter. Rofvor blifva i närheten af lökväxter mera välluktande. Sparris och purju trifvas väl tillsammans. När vinrankan blommar uppstår en egen rörelse i vinfaten.

Att erfara vilket sädesslag följande året blir mäst gifvande. Sätt några korn af varje sädesart den 8 juli och tillse vilketdera slaget skjutit högst upp till den 20 i samma månad; ty detta blir på följande år mest fruktbärande.

M. 8977:31

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Den lemplegaste tiden att gödsa jorden.

Är nedan ty derigenom undvikerman att få ogräs i säden.

Om sånad af säd.

Säden skall sås om förmiddagen under nymåne och om eftermiddagen under nedan. Utom ärtor och vickor bör ingen säd sås vid månskeftet. Bove te sås i sista kvarteret. Säden förvaras ej i mjöl säcker utan uti bundna nya rena säckor tills den sås så blir det ej brand i densamma.

Att afhålla fåglar från den ny sådda säden.

Tag vid såningen några kärnor med munnen och behåll dem der medan du sår utan att vara sig tala eller spotta. När såningen är fullbordad nergräfvas de uti åkern.

Em i en kruka begraf levande groda gör ocksa samma nytta.

Vilda djur afhålles genom att tigande nergräva vid sånadens början torkad sönder stött hundträck blandadt med sand rundt om fältet

Mask afhålles genom att nergrava i åkern ett lårben utav en fångad hare.

Sniglar afhålles genom att beströ åkern med grodrom.

Mullvadshögar förstoras under det månen är i tilltagande och vid torrväderlek.

Myror fördrivas genom fisk afskräde.

Träd fällas till bränsle.

Löfträd i månens aftagande barrträd vid dess tilltagande

Byggnadsvirke i November och December under nedan. Skeppsvirke skall fällas uti sista månskeftet i Januvari då ingen sunnan vindblåsor, helst efter tre dagars lung.

Pil planteras under sista ~~kvar~~ månskeftet i Februari.

Att förhindra skogsbrand

Gör en uthuggning på skogen der elden framträder och på tänd så på andra sidan så att elden mötats så slocknas skogselden utaf den andra då de mötas.

M. 8977:32

Att befodra förökelse af ål uti kärr och sjö.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Sonderskär ett ålskinn uti helt små bitar och kasta dem uti vatten der du vill hava ål så blir det.

Eller afskär en kvist af en hassel och utstick på en äng en grästorfva af hasselqvistens längd, gör sedan med fingret en ränna å jordtorfvans gräsida och inpassa hasselqvisten deri, utskär en grästorfva utav samma storlek som den förre, och lägg dem både med jordsidorna åt varandra; åtskilj efter trenne dagars förlopp grästorfvorna från varandra så återfinnar du dem fullsatta med blå maskar. Sammanpacka sedan grästorfvorna på samma sätt som förut; samman bind dem med en tråd och kasta dem derpå uti sjön der du önskar få ål, så skall denna den önskan snart uppfyllas.

Att föröka kräftor.

Tag friska, fullvuxna, lefvande kräftor och sönderstöt dem med litet rengvatten till hälften fyldt kärl; efter några dagars förlopp uppkomma en mängd små maskar deri, hvilka befruktas med oxblod och födas på detta sätt; när de blivet något större, så ökas tillsattsen af blod med litet vatten. Slutligen utkastar man dem i ett litet passande kärr, som är omgifvet med gräsvall och har aflopp

Att skjuta träff.

Tag blod ur den högra hand, torka och pulverisera det samt inblanda det uti krutet.

Eller tag härfågelungar utur nästet medan de ännu äro helt unga; uttöm blodet på dem och låt det torka; förbränn en af ungarne uti en väl tillsluten jernpanna till aska och sammanblanda askan med det torkade blodet; tag af detta pulver en fjerdedel till fem skålpund krut, så erhållar du ett krut, som aldrig förfelar målet.

~~Kur~~ Kulor jutna tigandes om ett råg eller vete korn genomtränga alla djursbeklädnader utav hår eller fjädrar.

M. 8977:33.

Krut smäller ej om det blandas med pulveriserat ~~hun~~ hundben.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld		Utgående mäld				
			Varuslag	Kg.	Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.	

Att förorsaka det en annans skott förfelar.

Tag i hemlighet ett litet stycke af den trase, varmed den andra putsatt sitt gevär, och inlägg den uti ett hål som borrats mot söder eller öster på en ek och tilltäpp hålet med en hagtornsplugg. Så länge traslappen qvarliggar i trädet, kan personen ej träffa med något enda skott; den som inlagt trasan måste åter utaga densamma om geväret skall bli bra igen.

Att göra ett förtrollat jevär åter brukbart.

Lägg som förladdning emellan krutet och kulan litet mossa jemte en dödskalle fjäril; afskjut derpå geväret sålöses förtrollningen.

Att framlocka villebråd urskogen på en mils omkrits.

Skjut ett villebråd, som är dragtigt; utag fostret och koka det i en kittel med vatten, tills det förvandlas uti en geleartad deg. Tag derpå rötterna af en vanlig Libbstick (Ligusticum Levisticum) och Pimpinell (Bockrot; Pimpinella Saxifraga) en handfull af vardera och dubbelt så mycket ler af en bakung, jemte en thekopp med det till gele kokta fostret och bestryk med denna massa träden på en omkrits af ett bösshåll, så skall du snart få se allt villebrådet i granskapet kommar dit.

Att tämja obändiga hastar.

Stryk hästen några gångar, med flata handen, från hjessan ner till näsroten och från midten af ryggen till ländkorset, så vinner du din önskan.

Eller bind ett stycke af den lina hvarmed en förbrytare blifvit hängd, uti hästens mahn, så blir han så nedslagen att han ~~aldrig~~ börjar svettas, och är då ej svår att styra. Eller låt förfärdiga spårtrissorna af länken till en galgkedja, så upphör du äfven den önskan.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

M 8977:34.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Att göra en häst modig.

Gif din häst två eller tre gånger pulver af den hinna, hvari ett föl blifvit framfött.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Att betaga en häst skygghet.

Detta lyckas om du framför hästen håller ett fönster glas, ty de flesta djur hafva skygghet för glas.

Att förekomma att en bunden yster häst ej lösslitar sig. Detta uppnås genom att smörja remtyget med hästträck.

Att få en häst att springa fort.

Gif hästen att äta öfver natten hafre uti en öfver öronen fast bunden säck; eller häng en vargtand omkring hans hals.

Eller ingnid hästens hals med blod af en svart hönstupp. Obs. I närheten af kattor, äfvensom då hästen drager ett lass hästben, blir han svag.

Att en häst vinner vid kapplöpning.

Detta lyckas om du vid munbetslet binder rotan af en Spåmanstistel (Carlina vulgaris) eller Jernört (Verbena officinalis)

Att hindra en häst att gnägga.

Bind en liten sten vid hästens hufvud, så gnäggar han ej.

Att förekomma att en häst anfallar fruntimmer.

Fruntimmer äro under menstruumsperioden ofta utsatta att angripas af hingstar. Detta förekommas, om fruntimret låter på morgonen inlägga litet hästträck i sin vänstra sko och går något derpå.

Att anbringa på en häst en vit stjerna eller så kallad bläss i pannan.

Koka en lefvande mullvad i vatten och låt den qvarligga deri trenne dagar; tvätta derpå hästen der och var man önskar stjernan.

Tag vanlig bröddeg, forma den till en stjerna och låt baka den i ung; utag den sedan och klyf den midt itu och lägg deg sidan på det ställe, der du vill hafva blässen. Brödkaks halfvan kvar blifver tills den kallnat, hvarefter den afskrapas, då håren affalla och nya hvita uppkommar. Man vinnar äfven ändemålet genom att inmörja det ställe der blässen skall vara med gräfsvinsfett.

M. 8977:35
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Rätta tiden att pålägga föl är fullmånen ty dessa föl blifva kraftigas.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Att kunna bestämma fölets kön.

Om stoet betäckes under nyet erhålles ett hinst föl; men sker det under medan fås ett stoföl.

Att få den färg man önskar å fölet.

Man håller framför stoet, under det det springer ett föremål (schal e.d.) af den färg man önskar åt fölet.

Att före födslen kunna veta af vad kön fostret är.

Genom att i aktaga på vilken sida stoet hälst lägger sig kan man se vad kön hon går dräktig med. Läggar hon sig oftas på ~~högra~~ vänsta sidan är det ett hinst föl ~~[illegible]~~ är det på högra sidan är det motsat kön. Det är nemligen kändt att det manliga fostret ligger närmare åt högra sidan, men det qvinliga mera åt den venstra.

Rätta tiden att skära hinst föl är vid nymåne emedan vätskornas tillapp då ej är så stort.

Att skydda hästar för styng af flugor och bromsar. Uppdrag ett halmstrå med roten och gnid hästen dermed.

Att förekomma sadeltryck.

Låt beklöda sadeln innuder med rödfärgatt linnetyg, som vår tiden blifver insmordt med grodrom och torkadt i skuggan.

Att läka sadeltryck på en häst. och sel

Tag lera och ingjut deri hästens urin; sammanblanda detta väl och lägg deraf på af sadeln skadade stället.

Eller Tag en hand full frisk Tvålnäsa (jungfrutvål; bitterblad; Poligonum Hydropiper); Sönderkrossa detta mellan två stenar och lägg det på det skadade stället. Då växten blifvet genom varm, med gräfves den på ett ställe der den ~~[illegible]~~ hastigt kan förrättna, och det skadade stället tvättas dagligen med kalt vatten.

Mot svulster pålägges varmhäst gödsel öfver natten. Eller tag nyspunnet garn och lägg det på det svullna stället. Obs. Att garnet förut bör kokas och ombylas tvenne gångar.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV
M. 8977:36.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Mot maskar som uppkomma i gamla sår hos

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld Varuslag	Kg.	Utgående mäld Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

hästar. Vattek några af hästens hår, förestad-
Vår
uppgången, innanför barken på en poppel, och
upprepa detta flera dagar efter varandra.

Mot splitt hos hästar.

Söde ur ädla eller groda uti ett ämbar vatten,
och tvätta det skadade stället två eller tre gånger
med en i detta vatten doppad tvamp.

Då en häst har orm eller spatt: ingifves
tvenne hår ~~uti något flytande vatten~~ som rutta
på bygden i ett tjockt bröd och vid honom varm.
eller smörgåsbrödet med manniskohår och lägges i
hans mun och vid honom varm.

Då en häst tvättat ställ honom i flytande vatten
mot strömmen ända upp till knäna låt honom
efter åt likaså stark för att vila något så förr vinnas vatten
Ehetens

Emot hästsjukdomar i allmänhet läggs sadeln
bakvänd på hästens rygg och dragen ned öfver
ländkorset. Om en häst är förtrollad gör honom johannes
(Lungört, pärkum Hypericum perforatum)
så förr vinnas förtrollningen.

Att få en ko dräglig.

Vår
Pulverisera alkvistar om våren och ingif kon
deraf i nybakadt bröd samt låt henne strax derpå bespringa.

Om kalfven är tjur eller ko.

Om tjuren i språnget uppstiger från kons högra sida
blifver det tjurkalf, men stiger han från vänstra sidan
blifver det en gumskalf. Lägger kon sig på vänstra
sidan är kon dräglig med en tjurkalf om hon ligger kon
på höger sida är det tvärtom.

Vilka kalfvar äro bäst att påläggа.

De som födas mellan Kyndelsmässan och Fastan
, blifva goda mjölkor; de som äro födda under
med om blifva sådan goda dragare.

Att få en kviga mäta gång sker om man tager litet
af dit blod, som vid kalfningen afgår och begrafver
under ett appelträd.

Att få en ko att mjölka mycket ingif henne strax
efter kon framfött förste kalfven en half ältgärt uti
en half bröd kaka. Börjar en ko att sina gif henne
af sin egen mjölk, som blandad du med socker och
dricka betagasmjölken vilket är bra vid gödning.

Blodblandat mjölk blir bra i gen om kon får dricka sin blodblandade mjölk M. 8977:37

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld		Utgående mäld			
			Varuslag	Kg.	Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Att skydda kor mot varjas ker genom att ingifva dem
nagot varg kott på varme det samma gälla hästar och
får. Om borkar och får äro förtrollade förfares som nämnts.

Emot värkar på huvud eller hals hos kornbarkar
Ombind värkarna vid aftagande måne med hårhår sa förs-
vinna de. Emot giftiga bett hos kornbarkar
pålägges en torkad groda på det skadestället.

Att få kreatur att följa sig överallt.
Häng kring kreaturets hals en krans af vit-
blommiga Blind-nästor (pilört, pipnätla
; korsnäta, Lamium Album.)

Att vända ut vädur af med att tångat.
Detta åstadkommes genom att borra ett hål i en-
dera kornet, nära inåtvolten.

Rätta tiden för ullens afklippande.
Ullklippning bör ske vid tilltagande måne,
ty ullen blifver då bättre och mjukare.

Rätta tiden att insätta kvin att gödas
Detta bör ske tiden om Kring Bartholomiedagen då måne är i
första kvarteret. Slaktsvin bör anställas under
nyet emedan fläsket då blir saftigare.

Svinen hålla sig friska om man borrar ett
litet hål i både ändar af fodertråget och nilägger der-
ra några gnikvilfver kullar, tillplugge med hard trädklaf.

Att få veta vilken som blir bäste hunden i en hundkull
Den bäste hunden i en hundkull blir den af ungarne
som hvarken först hemtar, då man gömt den på ett
aflägset ställe, åfvenn får denna ögonen senare öppna
än de åfriga.

Att göra en hund sig trogen man gifver hunden
en bit bröd som man en längre tid burit i armgropen
, eller spottar hunden ofta i halsen.

Medel vari genom ingen hund kåller på mig
vinnas genom att jag bär en harfot, hunden på
högra armen.

Att undgå bliva bitin af en hund sker genom
att man bär på sig en bit af en gråbo eller
fernört, om en hund då retar emot dig behöfver
du blott höja tummen inåt flata handen, så gör han
dig ingen skada.

Vänd!

Anteckningar ur Elins svartkonstbok.

Elin var dotter dotter till Magaretha Mauritz dotter f. i Hammarlöf dö i Fru Mstad, men levda så att jag minnas henne. Hon var kusin med min morfar. Hon kunde böda ruka m. m. bland annat har jag i min samling på Trelleborgsmuseum en del

Tandvärk

Peta tanden med en ny hemsmid spik tills den blir blodig, slå den sedan in i en källare vägg der varken sol eller måna ~~skiner~~ henner den med ut sken.

M.8977:38.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Tag tvålnärfva (Pelygonum Hydropiper) — jungfrutvål, bitterblad — och låt ligga i kall vatten en stund, tag sedan upp och lägg den på den värkande kinden, der den skall kvarbliva tills den blir genomhet, hvarefter den nedgräves i gödselstaden.

Man ställer sig vid en myrstack och tuggar på en svart brödskorpa med tanden, som värker; spottar sedan ut tuggen i murstacken, då tandvärken för alltid förskrinner.

" Man tagar en böna, borrar hål uti den och inlägger deri en lus; invicklar sedan bönan i en sidenlapp och bär den sedan som en amulett om halsen.

" Om våren när "saven" kommar i träden uppsöker man en hyll eller stampil av en armstjocklek, avlåssa så ett stycke bark å grenens västra sida, dock så försiktet att det hänger fast vid trädet. Skär sedan ur stammen en trädspån; peta den värkande tanden härmed så att spånen blir blodig. Inpassa sedan spånen der den tagits och lägg stilletigande barken över samt omlinda grenen med en tvingad röd ullgarnsträd så hort att barken kan väsa fast. Tanden befrias för alltid från värk. Dock måste man hela tiden vända ansigtet mot soluppgång men det skall ut föres en torsdagsnatt före soluppgången

Tandvärk

Ny som stäfts över sjuka genom en ullsax ner i en trösko och der var vatten blyet har alltid formar.

"

Elin Lansson var g. med min kusin Olof Anderson och dog för något år sen.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

2

M. 8977:39.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Tandvärk

Den sjuka tanden gnidas med en tand som en torsdagsnatt taget ur en dödskalle varefter den åter ditsättes på sin plats och dödskallen åter der den taget.

Att befodra trandsprickningen hos barn.

Barnets fader gnider tandköttet med sin högra tumme.

En tand ur ett ett-äriget föl hänges som ammulet om barnets hals.

~~Att~~ En människa erhållar friska tänder.

Vilket vinnas om barnets första fälda tand inkilas i en skogsek.

Fördriva huvudvärk.

Man tagar med sin högra hand i en annans västra och låter så honom lägga sin högra hand på det värkande stället men det skall vara motsatt kön

Halssmärta

En torsdagsafton bindes en svart väster "hosse" om halsen med hälen på strupen. Strumpan bör hälst till höra en person av motsatte könet.

Bot för vårtor:

Tag ett hårdt äpple – omogat smuttron äpple. Skär det mitt itu; gnid derefter vårterna så att de hålt blöda sammanlägg derefter äpplet och ombind det med en röd tvingad ullgarnstråd samt begrav det under en ränsten eller kasta det i en ström. Så snart äpplet är förmultet äro vårterna borta.

" Tag en röd tvingad ullgarnstråd och knyt en öglo omkring varje vårta, lossa sedan alla öglorna och gör av vardera en knut på tråden sämänga som det är vårtor. Begrav sedan tråden på ett ställe der ~~det~~ den snart kan förmultna så äro de borta.

" Vårterna bestrykes med var sin ärta den timme då månen blir full; bind derpå alla ärtorna i en särk- eller skjortejer (motsatt kön) ~~och~~ och kasta så denna påse bak överhufvudet å en platt der du ej kommar att gå förr än allt blir förmultnatt.

" Smörj vårtorna med en fläcksvål av ett nyss slaktat svin och begrav den under en stendiesten. Då fläcksvålen är uppruten affjelles vårtorna och gå bort.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 8977:40.

Bota vårtor.

Gnid vårtorna med maghinnan av en nyss-slagtad höna och nedgraf den på ett ställe der den snart förmultnar.

" Afskär om våren en pilgren och aftag barken och utklämmed fingrarne saften och bestryk dermed vårtorna så förtvinar de.

" Avskär med ett skarpt snitt neri från uppåt en liten kvist på ett frodigt askträd, (under nymåne före sol uppgångens) — gnid dermed vårtorna och förvara den sedan omsorgsfullt å ett ställe der det är dunkelt och skymt.

Medel mot överben — hästsjukan

En söndagsmorgon före sol uppgången går man till en fläderbuske och tag av densamma ett blad och gnid dermed det sjuka stället. De små blåsor som härav uppstår öppnas med en knappnål. Kuren utföres tre söndagar å rad

" "Överbenet" bestrykes alla nedan dagarne med ett gammalt minnickeben som derefter bortkastas.

" Eller också med en så av kuren och bevarat askvivst som nämts vid vårtor.

Liktornor.

Uppsök i gödselstaden ett "ruhalms" stå med knäled; gnid liktornen med halmknäet så förtvinna de helt och hållet

Liknande sker om man binder ett stycke fläsk på den några dagar (tre) och sedan begravar det samm.

Utväster.

Gnides med fläsksvål och begraves som nämts om vårtor.

Då månen är i avtagande på lägger man fyra gångar evter varandra jernplåster som varje gång behålles några dagar. Första plåsterlappen upphänges vid avtagandet i ett träd, den andra nedgräves, den tredje kastas mot ström i rinnande vatten, den fjerdekastas på brännes eld och uppbrännas varefter västen förtvinar och går bort.

Om medel mot halssvulster.

Den sjuka skall i hjälkrama en nyss fångad mullvad, vilken förbrännas i en med lock försedd jern

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

M. 8977:41.

med lock försedd jern grypta till pulver vilket ingifves den sjuka i t. ex ärtsoppa så försvinner sjukan innom 9 vickor.

Tredagar före nyett ingång uppsökes en ung ek med glatt bark vari utskäres ett 7 cm kvadrat stycke som skall fastsitta vid nedersta ändan. Innan för den lästagna barken borras med ett 1,5 cm centrumsborr ett 5 cm djupt hål i trädet varefter alla träspånen noga tillvaratagas. Härefter fast bindes barken åter så att den ej torkar.

Borrspånarne ombindes den sjukas hals i ett huvudklåde i vilka spånar han svittas några dagar. Samma timme som nyet ingår tagas spånare och läggas åter i borrhålet och tillslutes med en plugg gjord av en ekgren tagen i eken östra sida härefter till till tryckes barken och fästas noga med trävax eller kotråck. Skulle ej alla spånen gå i hålet så nergräves de i linne som de legat i under trädets rot. Denna kur utföres hälst före midsommar medan saven stiger i trädet.

I en s. k. "vanpil" vid flytande vatten skäres först ett lodrätt och så tvåvågrätta ut här i från dess nedra ända så att det får form av ett bakvänt ⊥ Sedan skäres en trädspån enne under den utvikte barken i själva vinkeln varmed kortel svulsten gnidas tills spånen blir varm. Sen inpassas den åter der den togets barken pålägges och översmetas med ympvax.

Att fort läka sår utan smärta och varbildning.

Tag vapnet med vilket du blivet sårad och stick det i ett fläckstycke och låt det kvarsitta der tills såret läkts vilker då går fort.

Man tager svinfitt – hälst av vildsvin – och björnister av en hane en halv mark av vardera samt trenne halva äggskal fylda utan renade

5/

och pulviserade ~~ägg~~ pulveriserade reng maskar; samt mossa som vuxet på en förbrytares dödskalle – 4 lod blodsten, 6 lod röd sandel både finrifna och 6 lod lung ört (Pulmonaria officinalis.

Utav allt detta beredes i litet vin en salva vars läkande kraft är stor.

M. 8977:42 LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Om någon är sårad, så skaffar man sig vapnet varmed en sårats. Vet man hur långt instrumentet gått in i såret så smörjer man vapnet blott på detta stycke, men är det ej känt så måste man smörja vapnet helt och hållet. Vid sår som skitt genom hugg smörjer man från ryggen nedåt eggen till men vid stucksår börjar man upptill och närmar sig så till spitsen, varigenom läkningen blir fullkomlig; då deremot, om smörjningen begynnes vid äggen eller spitsen såret blott läkes upptill. Den sårade behöver blott hålla såret vårt rent och vid rengöring och tvättning skall man alltid börja upptill och gå nedåt. I såret lägges rena och fukliga linnelappar doppade i vatten eller egen urin.

Under sådant iaktagande läkes den sårade om vapnet så voro 50 mil från honom. Obs. vapnet måste dagligen smörjas och den som ombesörjer detta skall under hela tiden avhålla sig från allt konsumgänge. Vapnet skall under tiden förvaras så att varken sol eller måne mäskina på det samma och platsen får ej vara sig vara för kall eller varm (även dam och luftdrag undvikas) ty man måste iaktaga samma försiktighet med vapnet som om det voro den sårade själf, ty i vidrikt fall erfar den sårade plågar i såret. Om den sjuka försummar den vanliga sår dieten blir det genast råda fläckar å vapnet vilket dermed gifver sig till känna. Kan man erhålla sårvapnet tagar man en ren trästicka och petar dermed i såret så den blir blodig var efter den behaldlas såsom om vapnet då dess djup ingående gjär kändt.

6

Gåsfett eller vanligt svinfett kan även i brist på omnämnde salva användes dock ej med samma kraftiga värkan. M. 8977:43.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

r Man tagar linolja och gåsfett och blandar i människoblod till en salva och smörjar dermed särvapnet såsom ovan omlats. Den sjuka måste hela tiden varje morgon tvätta såret med ~~sig~~ sin egen urin och noga akta det för lufdrag ty luft, ljus isynnerhet månljus högst farligt för sår. Vid nymåne (tillväxande) försämras vanligen såren emedan köttet har mera benägenhet att förrutna i månljus än solljus.

" Den s. k. savbarken av ask vilken är bekant för sin särlekande egenskap att sammandraga och leka. Uppsök derför före solupp gången på Johannis Döparensdag en ask och avhugg med en yxa i tag en mot öster vänd gren; avtag dess bark på mitten och drag sårvärktyget alla dagar mellan barken och trädgrenens trad ved så läker såret sig hastigt och utan att varken blöda eller varas; är såret ej stort behöver vapnet blott dragas en gång mellan barken. Försikmåste liksom ovan vidtages med såret och den som hämtar trädgrenen och utför svart konsten måste ej under tiden hava med kvinnor att göra.

" Man uppsöker i skogen en ask och avhuggar å dess östra sida i ett hogg snedt neri från och uppåt en gren och bestryker sår och sårvapen dermed. Kvisten gömmes sedan väl på ett mörkt och kalt ställe. Detta skall företagas om vårnen eller försommaren under nymåne före solupp gången. Blödningen upphördå genast och såret lekas fort och väl, men såret måste hållas rent med vatten samt betäckt med rent linneklut.

Att bortaga krut stänk ur sår.

Vitket gnidas med osaltat fläsk då det tagar alla svarta krutkol med sig.

7

Skrof i huvudet botas med. M. 8977:44.

Tag tvänne källgrodor och stek i en väl tillsluten kopparpanna över träeld, pulveriseras och strö pulvret på den sjukes hufvud vel-först bör vara väl insmord med hälst gåsefett ibrest härav svinfett och deröver bindes en fett blåsa och den sjuka blir duktig på ett dyng.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Mot liggsår.

Erhålles bot bara man dagligen taga rinnande åvatten i en tennskål före solens uppgång och sättar den under den sjukes säng.

Ridsår läkes

Om de före solens uppgång bestrykes med hästens saliv.

Brännskador botas

Om den brände lemmen genast stickes i kallt vatten och övergnidas en stund med handen.

Mot kräftknölar.

Tag roten av "knöliga flenörten (Scrophularia nodosa) thorsnälla som har fyrkantig stjelk, vidrig och illaluktande blad lik nässlornas samt rötterna försedda med små knölar.

Rötterna som är nyttiga mot kräftsjukan upptagar i nedandet och av knölarne upphängas ett — udde antal — på en tråd som bäras som halsband om halsen och utav roten bereds genom torkning ett pulver varav ett qvintin intagas i vatten varje afton.

Mot ledsvamp.

Om du kan finna en gammal trasa som blåst sig fast i en hagtornsbuske så tag och gnid det sjuka stället dermed varefter den bort kastas över huvudet utan att du ser dig tillbaka. Även kan häremot begagnas en så tagen askvist som omnämnes vid sårsläkning.

Mot ringormar

Först skall man söderrifva revormen och sedan insmörja den före sol uppgången om morgonen med den nytraspotten (tigandes) av den sjuka och på avtonen med hans oronvax. ögonvaglar skaggsvamp

Samma medel begagnas mot spekbölder, finnar såförsvinna de snart.

8

Medel mot varie rötsår, M. 8977:45.

Varet gidas av såret med en ljusveke som sedan läggas i en tranlampa och begagnas till sitt ändamål som ljusveka och uppbrännas på tranlampa näbbet så är såret fristnär den förbränt.

Medel mot skabb.

Den smittade skall under tre dyng begagna ett lintyg som ett fruntimmer nyttjat under sin menstruation.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Medel mot fullsag.

En levande rengmask bindas som ring om den värkande fingern der den får orubbad ligga på tills den dör så för svinnar värken.

Eller och sticker man den sjuka i örat på en ~~rod~~ te "trelidded" (röd svart vit) katt och kvarhålles en stund så vinnes samma ändamål.

Medel mot bi, ~~och~~ geting och bålgeting ~~styng~~ styng

Gaden utdragas och det stickande biet sönder krossas mot såret. Kan man ej få fatt i biet tvätter man såret med egen eller mö urin eller om man är fastande med nyttert spott (saliv)

Getingen söder krossas eller och låter man sin urin på marken och rörer en ~~dag~~ gröt derav i mullen som på läggas.

Kan man ej få fatt i bålgetingen så fångar man flugor hälst gröna som sess på liguttrum och sönder krossar dem mot såret eller och urin som ovan nämts.

Medel mot hugg ormsbett.

Man lägger på såret ormfett eller ett torkatt ormhuvud eller en kopskrumpen groda så hjälpar det

Medel mot galna hundersbett.

Såret tvättas strass med egen urin och så lägger man här av hunden som bitet på såret och efterät daglig tvättning med rinnande vatten.

Eller och sedan såret tvättas med egen urin
sträs på hundhåren pulver berett utav en galen
hunds lever, hjerta och hjerna tre eller fira
dosis under några timmar. Eller och lägger
man på hundhåren askbark som tagets
på sammavis som vid sår. Ovannämde pul-
ver intagas då i stället.

M. 8977:46

Medel mot mjelkbrandbölder hom menniskor.

Detpålägges ofta ombytt omslag av färsk ko-
träck upprörd i god mjölk så läkes det fort
annars blir det dödligt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Medel mot pest.

Så snart man utaget det grova brödet
ur ungnen göres det ett tre skilling stort
hål i nedanskorpan och slår kamfert
spritderi. Sedan lägger man en skjor-
ta- eller särkajer (motsatt kön) över naf-
veln och sen brödet med hålet deröver. Här
efter nerbäddas den juke väl så att han kommer
i stark svettning varvid brödet dragar till-
sig pästgiftet.

Är det pest bölder pålägges levande
grodor (kärrfrö) den ena efter den andras
död. Härtill kan även dufongar begagnas
~~med~~ men de skall vara plockade ~~mera~~ utom
stjerpennarne som skall vara kvar.

Skyddad mot sjukdoms smitta.

Är man om man på bröstet bär ett grävsvinsskin
med håren inåt.

Skydd mot förgiftning.

Erhalles om man på bara hals en bär roten
utav en kardtistel (Dipsacus fullnonum)
men den skall vara upptagen ur jorden mellan
både fruedagarne.

Medel mot magsvulst.

En gammal sutare ("sudarre") pålägges
a ~~vänstra~~ den sjukes navel vänd med hufvudet ~~åt~~
~~vänster och~~ uppåt och med vänstra sidan inåt.
Han fast bindes med ett mö huvudkläde och får kvarligga
i 24 timmar var efter den begraves i hästgödsel staden.

10

M. 8977:47.

Medel mot svulnader.

Gå stilla tigande mariebebådelse dag före sot-
lens uppgång till skogen och avhugg med en yxa
i ett hugg neri från och uppåt en liten björk;
Bered av den sågspån och blanda dem i bötka
blod och ättika som gives den sjuka inn.

Man kan även på lägga svarta skogsnig-
lar eller det tjocka av nattstånen mjölk men då
skall ma dricka det tunna.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Att hastigt stilla näs- och andra blödningar.

Har blödningen sin ordsak av för starka reg-
lar så tager flickan i ett halsband och bär
på bröstet i hjertgropen en nypa åker-
blomma (Thalspi Brusa pastore) s.k.
"nåladynor" eller "flickgres" eller och rödarf-
ven (Anagallis arvensis) tills de
blir uppvärmde så upphör blödningen.

Bläklints (centaure Cyanus) roten kan
en hålla i handen tills den blir varm så stan-
nar blödningen strax men om det skall
hjelpa måste roten vara upptagen ur jorden
~~kl 12 om dagen~~ om middagen på ~~Katto~~
Katolikernas högtidsdag "Christi lekamensfest".

Om tagar i den handen som motsvarar
den blödande näsborren i kors en
Jaspis-sten ~~krammar den fast~~ som är
röd eller grön och infattad i silver och
kramar den fast i handen med tummen
så har den stor kraft att stilla blod.

En rot utav den i åår vildväxande svärds-
liljan (Iris Pseudo Acorus) har samma kraft
ett stycke bernsten i handen gör samma värkan.

Tag en stiepingekil* (kil till ett stegetrin)
eller "Kölle kil" samt bloda den samma och insätt
den sedan i motsatt (vänd höger till vänster) rik-
ning så stannar blödningen genast.

Genom att i en linnelapp sönder krossa en spin-
del och derpå lukta eller låta blodet druppa på en
levande spindel stannar blodet strax.

Medel mot hicka.

När du kickar skall du taga gaffeln som du ätet med
och lägga på bordet med hornen mot dig så blir kickan
rädd och upphör stax.

Mot ögon-vagel M. 8977:48.

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld		Utgående mäld			
			Varuslag	Kg.	Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.

Den bestrykes trenne gångar tre morgnar i rad med nyckter spott så försvinna de snart.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Mot svaga ögon.

Tag öronvax av mot sutt kön och stryk på ögon kärnen (i vrån vid näsan) eller kornet, så hjelpar det.

Blod strimmor i ögonen fördrifvas om man på kvällen påbindar ett rått kalfkötstycke på ögat och tigande nergrävar det samma på en ål å morgonen.

Äro ögonen heta är det ett gott botmedel att fukta dem med dagg som drupit av kardtistelns (Dipsacus Fallonum) blad.

Väsel

Dunkla fläckar bortstrykes med harfett och vita med honung som förtunnats med urin.

Väsel

Eller också binder man vid aftagande måne ett stycke rot af Lejontanden = Svinnemilan (Leontodon Taraxacum) = Munkehufvud; Smörblomster; äggblomster eller pisenlet i en bindel om halsen.

Påstrykning av nyckter saliv å fastande maga hjelpar också.

Sura ögon botas genom att smörja fågelgalla på en linnelapp som pålagga varefter de upphöra att varas.

Rinnande ögon botas genom att fukta ögonen med törnrosdagg.

Genom att torka (?(jurka)) ögonen med de tre första törnrosdaggsdroppar man ser på året hållas de fricka hela det året.

Genom att bestryka ögonlocken med flädermusblod vinnar man den förmågan att kunna se i mörker.

Att öka hårväxten

vinnas genom att trätta det med hundmjölk varefter håret blir både fagert och långt.

Fräknar

borttagas lätt genom att smörja dem med grodrom som åter kastas der den tagets och ber den taga "plederna" med sig. Det göres en torsdagskväll.

M. 8977:49.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld: Varuslag	Ingående mäld: Kg.	Utgående mäld: Mjöl kg.	Utgående mäld: Gryn kg.	Utgående mäld: Kli (Sådor) kg.	Utgående mäld: Gröpe kg.

Mod hudsvett.

Händerna gnidas mott dörrpasterna, en torsdagskväll, till ett nybyggd hus i vilket du alldrig varit förut.

Ledvrickning

botas lätt genom att binda det färska skinnet av en levande flådd ål kring leden

En domnad led

återfår sin kännsel genom att stryka den med en kyrkonyskel, en pivenyskel.

Om en ~~lem aftynar~~ lem aftynar.

Trad.

På första eller tredje dagen af nymåne gör man ett litet ~~hål~~ sår på den aftynade lemmen så att några droppar blod utrinnar vilka uppfångas på en oblekt linnelapp som tillsammaläggas sedan man derå i en vaxbit inknådat af händer och fötter avskurna naglar samt hår från alla kroppensdelar. Gör sedan en tapp af det hela och inpeta det i ett borrhål i ett växande träd (ek eller stampil) och täta hålet med en träplugg som utskrurets av samma träd.

Skydd mot förfrysning (frost)

Tvätta de derför utsatta lemmarne med din egen urin varje morgon och låt den på torka.

Magnisk kraft

Erhålles om man med handen i hjälkrammar en mullvad.

Att göra sig magnetisk

Kan man genom att en klar afton ställa sig med utsträkta händer mot nord-väst som fortsättes en stund.

Förekomma farliga följder af ett slag förekommas genom att spotta (samt säga spyg) i den hand med utdelat slaget med

Att ej tage skada utav stöter, slag eller fall vinnas genom att ständigt bära på sig en turkossten infattad i en guldring.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

MS 8977:50

Dag	Månad	Mäldägarens namn och bostad	Ingående mäld		Utgående mäld				
			Varuslag	Kg.	Mjöl kg.	Gryn kg.	Kli (Sådor) kg.	Gröpe kg.	

På Gamtagård i Billinge var det på bjälkhuvudmans utan om vägyn under takskaggt fem små urholkningar som ingen der viste vad de betydde. En gammal person omtalar att han hört enligt gammal sägen att det förr i tiden brukades göra dylika små hål såsom skyddsmedel mot onda väsen. Hålen skulle nämligen föreställa jesu fem sår och anbrakta i följande form ⁘ således liksom krutet skulle laggas på sax (en hemma smid) käfterna se antisk om rokelse.

M 8977:51.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Till

Folkminnesarkivet

Lund!

Prästarling 20 nov 1932

Tack för brevet med påminnelsen jag hade rent av glömt bort detsamma och nu när jag blev påmint hade jag knappatstid. I all hast skall jag derk meddela något av minna minnen:

Till första frågan får jag meddela att att man skulle ej vara sig orena med att kasta urin eller aföring vid några växter ju ej ens vid vanliga nällor ty det troddes att varje växt såsom Hyll, ask, stickelbärsbuskar, hassel, bränn nellor m. fl. hade var sin skyddande eller kvinliga väsen som efter såg och skyddade var sin växt.

Hasseln hade sin "haslemora", Hyllen sin "hyllefroa" Stickelbärsbusken sin "stikebärsgräbbe" också vida.

Alla dessa mystiska väsen eller vad man skall kalla dem, kunde man få se julaftonen der de då sutto i var sina största växt-

2/ M. 8977:52
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

bestånd och väntade på sina offer av julhögtiden bestående utan mjölk och gröt. Fruktträden hade också sina ~~vilket~~ vilken var ~~f~~ god innan "Trö-jas" tärnor" till den skulle man af-fra av svinslagten "tarmvändningsavfallet så kunde man vara säker på god frukt skörd. Dessutom skulle man ju, sade de gamla, ombinda träden med julehalmen. Ofvennämnde offvig till fruktträden skulle ju ske vid för beredelsen till julhögtiden och va, de då så att Frega (Tröja) var belåten skakade hon träden julaftonen, gjorde hon detta kunde man vara säker på att man till Höstens också fingo anledning att skaka träden för frukt~~ens~~ skull.

Jag har ju omtalat att då dessa väsen beskyddare voro vid gott lynne och voro således belåtna kunde man också få se dem julaftonen om man voro ett sön-dags eller torsdagsbarn (född nämnde dagar) annars kunde man ej se dem.

När "hyllefroan" eller "hyllemoran" var riktigt förnöjd och belåten visa-de hon sig, (sade de gamla, i min yngdom,) sittande i den älsta och störste hyllebuskan, klädd i en grön kjol och röd tröja snörad med "sullkjedja" i "sull-

LUNDS UNIVERSITET FOLKMINNESARKIV

M. 8977:53.

3/

maljer och med svartrandigt för klåde
Huvude var bart för att hon skulle kun-
na visa sitt vackra ljusgulröda lockiga
utslagna hår. Man brukade då, ende de gamla
offra litet julgröt åt henne för att
få god gröda. Det troddes att hyllemo-
ran hade makt att skydda jorden
fruktar. Ursprungligen har det nog varit hon
som varit "Frega" och senare blivit över flyttad till
fruktträden då de bogade att odlas.
Denna hara gode och vänliga hylle-
~~moran~~ mora eller hyllefroan kunde i likhet
med sina kusinar "Hassle gumman"
och "stickelbärsgräbban" eller i likhet
med alla vårdbeskyddare blifva rasande
arg ifall man gik bort och utan vidare
för orenade dem med det enna eller andra
(ej för vanlig gödsling ty det tyckte de
om utan det var bara ovan omtalade)

Bland straffen som så påsändes en
var s. k. "hyllekål" af Hyllemoran. "Hassel
klåda av "Hassegumman" Pissepleder av
stickelbärsgräbban o. s. v.
Man kunde också få detta om man skälla dem för "~~konna~~
Konna eller kärring. Vad nu hyllekål beträffar blev man
rodflammig och utslagen ~~som~~ vilket klåde
våldigt men var ej vare sig reform eller
excem. Häremot fanns ej annat medel
än att tre torsdagskvällar sen solen
gått i utalt mins jag ej mi hast (gått ner
tvätta sig i asigder (oblilad) komjölk.
Sen man tvättat sig skulle man gå till

M. 8977:54.

4/

Till hyllebusken och slå mjölken på dess rot under det man läste följande avbön:

"De ger ja dej o de dina,
om du vill la ble mej ~~ad~~ o de mina;
o forlåt mej forr dej ad ja varred
dej forr när"

Efter åt skulle man gå till sängs allt tigandes och ej säga något förr än solen var uppstånden.

Omstående har jag själv varit ute för och enligt order av mor gjort det præsis som jag här skildrat det samma. Och sammingen att säga hjälp det också så att jag viste ej ordet av förr än jag var fri för klädan.

På 1896 talet tjenste här en flicka som ~~de~~ pågane kallade "prinsessan rosenröd" Systr kallade pågane för "prinsessan" snövit" varför kan jag ej säga och det hör ju ej till saken. En vacker juni dag kom ~~hon~~ flickebarnet hem om middagen och var alldeles utslagen med "~~pässepleder~~ Stickelbärspleder" på armar och lår och det var med knapp möda hon kunde åter gå ut och gabra betor. Ut kommen i betstycket på eftermiddagen träffade hon en gammal kvinna i som också var i betstycket. Ja hon var ju ej præsis så gammal då som i dag och lefvar hon till slutet av nästa April månad fyllar hon 94 år. Hon är nu på Svedala ålderdomshem. Kvinnan gjorde

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

M.8977:55

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

några "hockpocks" med flickeburnet och då det blev kväll var varende stickelbärspleda borta. Jag ut frågade henna vad hon gjorde men det var "lönj till livet" att få något av henne ty då miste de sin makt som de skulle hava lärt innan de blevo komförmerade, om de omtalade frigo också de betade sjukan åter.

Flera sådana exp. skulle man ju kunna omtala, men som alla äro ens och det tar förmycket i anspråk anför jag ej flera än dessa två fullt sanning endeja.

Hyllen betraktades med en viss vördnad i synnerhet en själfsådd hyll i en gammal stampil eller mellan uthuslängans grundstenar ansågs som särdeles heliga och farliga att skada med att verskära den eller för ovena vid den.

När jag på 1880 talet som ganska ung började intresera mig för västen, stod en gammal hyll i den gamla västra längans grundstena (bland). Det var för öfringt samma hyll som jag afrat till på ovan skildrade vis. Busken var stor och stod mig i vägen för köksväxt odlingen varför jag ville hava den bort

En tjuntedräng eller gäste som var ett par år äldre ville jag hava till hjelp för att gräfva upp hyllebusken och hugga den från grunden för att plantera

M. 8977:56.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

6/ på annat ställe, men nej Anton
vågade ej taga ringaste befattning med
den samma utan jag gjorde det själf kan
ske litet rädd också men jag resonera-
de som så jag skall bara flytta dig
ut på "fehavegåred" der är bättre plats
för dig. Busken flyttade jag, ej busken
blott rotkorgen ty den var annars
mycket för stor och en hast gamla "Mun-
ter" (hjälp ning med arbetet) (hästen var född i samma månad
som jag eller i Sept 1869 detta hörde ju ej
till saken om namnar det blott av den orsak
att att efterhäste fyll som Munter var
skulle ej läggas till ty de blev ej till
någon ting annat än att levande
begrafvas i stallarne för att få god
djurlycka. Sådanna efterhäste föl
kallades "Sillefönje". Munter blev
deremot en stor och stark (och 25 år gammal) (på sin lid)
hast och fick (hafva den är annat) som föl gå in i "dagligstuan" som nu är bästrum och just
der jag nu sitter 63 år efterät och
uppteckna det samma.) Jag tog Mun-
ter och lade en s. k. sluffelänk om hylle
(rotkorgen så drog Munter den lass
och ner till dess nya plats der den väcte i mån
90 år och den är utter ligare flyttad och vid
lif i dag, vare sig jag eller Munter blevo
sjuka efter det samma.

Ja t. o. m. de storbladiga nällarne
Uticea (Bräsnällor) hade sina beskyddare mot

men då han blef sjuk strök han åt får sin första sjuk dom jag vet åt afbordslåda Mig ligar att detta skulle haf vara vägo att hustyde på hans fruntida frinkhet och styrka

M.8977:57

mot ovannämnde förorenningar. och
på bördade deras antagonister s. k.
nella skål.

Ett gammal ordstäd lyder:
"Ja känner krutet
sa fan do han sked i nällorna"
För att nu bli av med alla dessa många
olika sår och skål eller pleder gälde
det att kunna vara kännare så man
offrade till den rätta västen ty an-
nars halp det ju ej. Derför beskådades
utslätten noga av de gamla förståndi
ga kvinnorna. Hyllebärnen skulle ej begagnas utan de
skulle vara ett offer ti herrars fula.

Angående fästande av sjuk
dommar vid träd el. d.

Häftigt tandvärk var en på häscar
och det skulle man med häscari göra
sig kvitt av. Bland annat skulle
man peta tanden med en "pileply"
och sedan borra ett hål med en sko
plyasyl ~~och~~ i en gammal stampil
och så slå in pileplyen som man pe-
tat tanden med i hålet med en kakel
ongsitten. På ett "jordgåre" mellan
egen dommarne n 2 o. 4 Lillo Alstad stod
för en 20-30 år sedan en mycket
stor och gammal stampil som det sades
att de brukade inslå och fästi tand
värk i. ~~Detta har jag blott hört omtalas~~

av natur
rätt stenar
i gårebak-
ken vid
sjön)

Man kunde också sätta blod av en

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

8/

petad värkande tand på en bröd bit och lägga upp i kronan av en stampil och läsa följande fula rim:

M.8977:58.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Kom då en fågel och åt uppdet blef man fri från tandvärken

Hade man bölder skulle man wänta att röra vid bölden till den blef av en wissmogenhet då man skulle tigande kramma ut själfva "böllemoran" och sätta på en grof bröbit och ~~läsa~~ sätta upp i en stor stampelskrona och läsa följande fularim:

Då nu en fågel ätet bröbi tun kunde man vara säker att bli kvitt "böllorna" Men hade man buret sig dumt åt och taget den å fel dag så "horede" "böllorna me var andra o do ble der många fler ve siorna"

Var man elach så kunde man taga "böllemoran" och lägga den ut för falk också: Man lade då böllemoran på en gammal "~~koverpäng~~ tre stufver päng ov kover" (de darre ny modia äres pängande dude inte ti signeri sa di gamla.) og lade pängen ut på en sti (stig)

Sammigs enligt får jag tillstå att detta har jag tyvärr själf gjort och vem som fick böllorna vet jag ej men jag har aldrig haftnägra sen detta är över 40 år sen så den som fick dom är nog nu fri för dem äres.

Den som fann och tog upp pängen fick sjukan men tänkte fun namn på och spottade tre gånga i pesn namn blev ej den sjuk fri från bölder na, tandvärk eller annat de lagt ut fan.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

M 8977:59

9

Fått sjukdom vid ~~stenar har jag mig~~ ~~ej i~~ ~~minnet~~ ~~men~~ ~~deremot~~ nu kommer jag i håg in smorda eller in gned nås stockar ~~med~~ vilket gjordes med olika slags sjukdom mar och utlades för att finnas ut af andra, men detta blott efter var det berättats mig jag har aldrig varet med derom.

Man skulle då gnida rundt på det sjuka stället nio gångar tre gångar rätt, tre gångar avod tre gångar rätt. var det sjuka varigt blev ju plagt varigt vilket man skulle akta sig att få på fyrame. En tom sjukdom t. ex. varade ju ej. Som skulle plaget utlägas (i) efter sotner gång en torsdag opphittning men spottad finner tre gångar i fera namn innen han vid rörde fick han ej sjuken.

"Sjöfvar" botades säkert genom att barnet drags naket nio gångar genom samman vaxet tråd vari genom trådet bildat "sjöfver ylor" men här nera på trelleborgselätten var det ju svårt att finna sådanna tråd ~~tyn~~ det skulle vara själfväxta och ej komt gjorde "trägloor" De som skulle göra sådant signeri måste derför vandra till ~~sko~~ sängerskov en torsdags natt.

~~Deremot fick~~ Man fick ej lof att t. ex. vid klubbsågning af stockar Till plank låta sågen sitta kvar i skuren medan man gick från sågningen ty då fick, ifall en "Skavannesqvinga" gick der förbi, dess barn s.k. hara skår derför skulle man noga övervåtja skåren med bark flisor eller och annat.

Angående utslående av varmt vatten varmt vatten fick man aldrig lov att slå ut ~~det~~ isynnerhet då det var skällhitt ty då kunde det hända att man kom till att "skälla" ~~bränna~~ "husvättarna" vilket var ett stort fel ty dem skulle man ~~vare~~

M.8977:60.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

ty dem skulle man vara på god
fot med annar försvarm tomte
bolyckan för en. Dess. vänner voro ju ens
beskyddare och hjelpare om man gjorde den godt
fick man De s. k. Silver sillernerna eller
ju spefalt silfverver djurn i gamla hus tordes
(eller mer) man ej håller skada ty de voro
åter säkerligen de s. k. husvättarna
trodde det utav de gamla.

För tandvärk offrade man också nio
stufvor. Gamle Anders Ekomakare
död för en 25-30 år sedan visade mig
på 1890 talet tre stycken tre stufrar
af koppar vilke han funnet vid gräfning
af en likgrav å Fru Alstads kyrko
gård söder om kyrkan således
på gamla kyrkogården. Alla
tre koverpängarne voro erja
de fast i var andra på så vis att
de gingo något ut över var andra
åt enna hållet. Jag ville köpa
dem av honom men det lät sig
ej göra och nu har jag ingen
anning om var de finnas.
Anders Larsson sade att de ~~säkert~~
voro ett tandvärks offer ty det
brukades i hans ungdom offras
nio stufvor kover på kyrko
gården till en död för att han skulle
befria dem från ~~taga~~ tandvärken ~~från dem~~.

Om Askträdden togas här
det maskinskrifna

Anmärkningar:

11/
M.8977:61.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Angående asktråds offringen skriver jag upp något som nog kan hava intresse ur folkminnesforskning ehuru det är nära vog obeldat att uppteckna en sådan händelse och derför vill jag knappast göra, ~~men~~ Om någon flicka skulle komma att få tag in denna min anteckning vill jag härmed säga ifrån att ej läsa detta åtminstone få de ej tro att jag är så ovittig ~~som~~ det höns här. jag gör blott uttesningen ur veten skaplig synpunkt

Obs Dessutom förbjuder jag all publisering av nedan för ~~stå~~ uppteckna de Asktråds offer.

Tydligen en hednisk qvar leva.

Jag ~~Nu~~ hoppas jag att detta respekteras

- På 1890 talet var här i Fru Ahlstad en 16-17 års flicka. Hon levar förrätten i nu och är nu gift för flera år sedan Hon hade en besvärlig sjukdom, och modern sade mer än en gång ~~för~~ mig att hon blev den kvitt så snart hon blev gift ty det hade ~~Da~~ Dr i Anderslig

också sagt. Äfven gamla "Kloga käringar" sade det om sådana flickor ~~och~~ gossar som fingo sadan sjuka. Ja "pogan na" är ej heller fri från sjukdommen ehuru det då är mot naturen Nu förstår Ni väl vad Sjukan betod i. Det flickorna nu förtiden redan vid 11 års ålder brukar få hade den då omtalade fickkom

Anmärkningar:

12

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

förut vid 16 års ålder men hon fick det så våldsamt att det rann böde genom öron och näsa och hon var utan upphåll. M. 8977:62.

Något liknande har det berättats för mig om en 18 års dräng i Tjerdings slåf av en gammal kvinna i början av 1890. Detta var dock före min födelse. Denna sist nämnde kvinnan som var död innan ovan nämnde flicka fick sjukdomen påstod det vara ett lyde. Jag var ju ej så gammal då så jag vidare intresserade mig för folkminne. Så mycket kommer jag likväl i håg att kvinna sade att om någon ren flicka ville offra sin "hyn" (mod) så skulle han bli fri men var det deremot en flicka som offrat den förut så blev han alldeles sen fri om han än fick sen en ren. Liknande skulle en ren man kunna göra ofvannämnde flicka sjuka fri för sjukan.

Som en bättre bondflicka ej ville offra sig på ett sådant vis för en sjukdom ty hon är ju rädd för följderna måste ju klaga till frågas.

Nu kommer det aldra intresantaste:

Den kloge käringe påstod att det oskyldiga flicka barnat horat med Ellen (se också min Skytt Härad om Maylarp der det omtalas en flicka som horat m horade med Ellen och

Anmärkningar:

M.8977:63

och blev befruktad så att hon likt bi-
drottningen stod sig med en gång
och fådde oupphörligt barn var
månadsdag) i köket der Ellen
Eller bäckemannen kommet in genom
den dervarande vattenpumpen.
Endo botemeddelet häremot
var då hon ej vågade eller ville
tillgripa ovanhämde var att offra
Till Asken (= Yggdrasill). Här må
man väl spåra en hedninsk kvarleva i
sjukdoms offrande.
Hur denna offringen tillgick vet
man ju ej men det slår ej fel
annat än den skulle förrättas en
tonsdagskväll efter sol ner gången
vid offringen begagnades tre
persedlar nemligen ett linnela-
kan en s. k. särk och dess utom
en s. k. vet ej vad de heter som
flickor bär då det behöfs sydd av
hemväfslinne. Allt skulle ju offras till
en Ask.
Det väcte derför här i Fru
Ahlstad ett väldigt uppseende
när Per Magnusson å n:o 6 Fru
Ahlstad en morgon då han gick
och skulle slå sten fann utmed
stora landsvägen mellan Malmö
och Ystad vid vägen norra sida
strass öster om den s. k. Sten
gården icke långt från Dom-
me bys gräns på stubben av
en för några år sedan afsågad
1/2 m tjock ask från vilkens

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Anmärkningar:

M.8977:64

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

rot det uppvuxet en kraus utav 2 m höga askekott. Här inne i den na askkrausfann Per Magnusson tre nerblodade persedlar av linne (ej bomullsväfnad) nemlig ett lakan, en kvino särk och en hemlighets binden.

Detta är ju både intresant och löjligt men fullkomligt sannings enligt.

Hopas nu att min förbjudning att publicera detta respekteras ty annar blir jag ju osams med den som gjorde detta ask offer. Jag om gåssnemligen i släkten!

Flickan blev emellertid kry och gifte sig och har nu en flicka på 18 vårar den älsta är död.

Angående offarkällar har jag ju så utömligt beskrif dina i Skytts Härads symmerket Fru Ahlstads och Aggarps att jag ej här har något att tillägga mer än att det söktes bot, vid Aggarps offarkälla (som hade inna tre guld fiskar med Katthufvoden) för dåliga och röda ögon, månne det derför skulle vare de tre märkliga Guldfiskarne med Katthufvoden.

Utom för röda ögon söktes det även bot för illa hektande väder och drack man midsommar afton av vattnet skulle man ett år der efter "fisa sött" så de gamla detta har jag ej i min Skytts härads bok.

Anmärkningar:

15

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tårstenar

M8977:65

vi hava ju i arkelogiska samlingar s. k. knackstenar vilka äro mer och mindre runda och försedda med en tre stycken runda fördjupningar enligt arkelogarnas egen domliga åsikt till fingrarna vid slagning af stenvärktyg. Detta är en lika "språngande" ~~galen~~ och "sprit galen" åsigt som att bönnerna skulle hafva slipat sina "vädde stena" på Vikens ry i dervarande slipskårar.

flintsågarna ... båda äro för religiösa ändamål

Nej stenåldrens folk voro ej så dumma att de urhålkads för djupningar i sina s. k. knackste, vilka med det samma skulle blivit utnöpte.

De gamla ~~vilte~~ här på orten sade deremot att de begagnats till afferstenar vari offrades fett och smör till djurns guddinna eller hur man skall uttrycka sig nog av de sade att man offrade deri fett smör och blod och satte ~~den~~ ut vid högar och stora stenar för att de skulle få god "fånadslycka" eller det samma som god lycka med djuravelen.

Dessutom omtalade att man brukade uppsamla tårar i dem och sedan smörja eller tvätta derav på sjuka ställen ty det halp för alla slags sjukdommar. Men skulle der bli något av så måste dom nåt vara rediga att fälla tårar

Anmärkningar:

16 Det måste väl då vara i fremtiden
mersvickan vid råghästen då:
"Sara den rara
kunde fälla tårar so klara"
Lyde.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 8977:66

om den gamla kvinn som
tagvatten
mer trätta mer

M. 8977:67

Blösse med krut

Sasc spetsarne mot sig se från vilket håll
× lägga sig på ryggen i
singen / eld från det håll
[illegible] fått

XI Räkning läggas på över
hjässan rugt tre gratt
och aved

Kärlek äpple en annan
dräng taga näsduk kliss
på av alla hörnan och bran
na gifva flickan ang
på revalen

Taga fem bostrå i kors
i singen ⊙ ⊙ ⊙ läggas
samma leder på en lertabrik
med tonf glöder på den läliga tanden
och röka tanden

Luden hus Elna Ola
Kals som fäste man

× krutet läggas i sådan ställning
på ullsasc kåftarna som teckningen visar

XI Rökelsen läggas på lertabrik
ken med tonf glöder i då den hållas
över hjässan. Då det börjar röka för
ras den rätt om varje kropsdel till
fätter så aved om se vidare härom
i Skytts Härold I uppl.

S Centralbes

Harm 405
709
750,81,82

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Scrophularis nodosa?

1. rotan upptagas i nedan och hängas i udda antal friska rotknotar på en tråd omkring halsne, men av gulva rotan beredes ett pulver varav ett kvintan tagas varje morgon och aftan

4. Häremot har rotan av den "Knöliga fettörten" (thorsnäsla visat sig nyttig. Wäxten har fyrkantig stjelk. bladen liknande neslans blad, vridrig lukt, rotan är hvit och försedd med många sina knotar

M. 8977:68

Medel mot liktorner

Uppräk en gödseletaden ett med hana försedd halmstrå och gnid dermed liktorn; kasta sedan strået derdet blivet lagd så försvinna liktorn helt och hållet

F. Riefermar
[illegible]
nytra spottet om morgonen
om aftonen med ärnvass

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om sympati- och antiparti träd emellan. Winstocken trivas synnerligen väl i närhetn varon af Körsbärsträd och alm. Kastanjen bär dubbelt mera frukt, då han står nära myllbärsträd och så tvärtom.

Cirkulär.

Styrelsen får härmed meddela, att andelsägarne på grund av årets ogynnsamma väderlek endast har att påräkna c:a 600 kg. torv på andel. Delägare, som önska mera torv, bör i så fall till kontoret genast göra skriftlig anmälan därom, då i största möjliga utsträckning deras önskan tillmötesgås. Priset kommer att bli 22 kr. pr ton för torv levererad direkt från mossen, och 26 kr. pr ton för torv som önskas inlagd i lada för senare leverans. Om det sistnämnda önskas skall skriftligt meddelande därom göras till fabrikens kontor senast den 1 juli.

Vid betalning inom 30 dagar lämnas 10 % rabatt.

Sjöholmen den 13 juni 1923.

II

Skånska Andelsbränntorvföreningen u. p. a.

STYRELSEN.

LUND 1923, BERLINGSKA BOKTR.

UNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hafsrå

M. 8977:69.

För många år sedan kom det ~~en med böljorna~~ en s.k. hafsman eller näckeman med böljorna i land vid Gislöfsfiskeläge. Näckemannen var vit framtill men fjellig å baksidan. Han hade huvred och armar som en vanlig ~~person~~ ~~och~~ samt ljusgult vackert hår. Efter midjan var han som en fisk med fenar fjell och sjärt. När han gick på land slinggrade han sig fram som en snok. En bondson och en tjenstedräng var nera vid sjön efter vars sitt ~~lass~~ sandlass till gulf sandning. Hafsman begärde då ~~att be~~ av bondsoner om han ville skjutsa han ut över närmste sandreflen. När det var utfall körde menligen bönderna ~~själv~~ förna tidor själva ut till sandreflen efter sand. Bondsonen ville ej ty han blev rädd. Sedan begärde han skjuts av drängen vilken gjorde som hafsman önskade. Närde kommo ut på sandreflen och det på andra sidan var djupt vatten tackade hafsmannen dränger och sade att allt skulle gå lyckeligt för honom så att han skulle komma att äga gärden. Bondsonen skulle deremot bli utfattig. Detta har också slaget inn. Sedan dökhafsman i djupet så att att vattnet stod i himmelsk sig efter honom.

Ren skrivet

2/

Hafsrå M. 8977:70.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Några år ~~efterat~~ efter att hafsmannen visat sig i Gislöf blev en natt jag tror det var den 13-14 nov 1872, (säger min berättare,) blev sjön rent gaben och mitt om natten for den upp i husen så att när vi vaknade gick vattnet till bröstlistorna i rummen och många trodde att världen skulle förgäss.

Det blev ett springande mot land det värste man kunde med kvinnor, barn och husgerädsaker. Ja t. o. m. såg jag en komma knixande med ett helt slaktad och uppskruret svin på naken. Vi trodde strax att det återigen var hafsmannen som så ville förgöra oss och kvinnorna läste bönor och bar till deras Gud om han ville rädda dem för slaktarn. Många sågo då vaskra hafsnymfor dansa i bland de vredgade böljorna. Nymfornas hålla var andra dels i händerna dels var för sig uppförande

M. 8977:71. LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

hafsrå

sina dansar. De voro mycket vackra och ståtliga unga dammar med lågt vackert ljus gult och ut slaget hår. Men deras nedra del voro fjälliga som en torsk och hade fiske skjert ~~vid~~ med vilken de ~~piskade~~ ~~slogo som en~~ ~~bland böljorna~~. slogo som en glad hoppande fisk blan böljorna.

renskärvet

Denna naturhändelse hade ju vidt gående ekonomiska följder över hela sydskåns Danmark och Tysklandskuster. Men vad värre var den hade också ordsak till att några blevo så förskräkta för hafsrån och sjönymforna som de sågo dansk på ~~böljen~~ de frogdjande böljorna att de för livet mista en del av sitt förstånd.

~~De gamlas räknesätt~~

M. 8977:72.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Bland de gamlas räknesätt fanns det även ett att uträkna en annans ålder i förtäckta ~~ordetal~~ räknetal, då man ej vågade att direkt fråga efter åldern. Var den tillfrågade villig att gifva sin ålder tillkänna försöktes räknesättet genast liksom om den tillfrågade ej begrep det sammas innebörd. Voro den tillfrågade deremot ej villig svarades att ~~hon kunde~~ jag kan ej räkna vad Ni frågar om.

Detta räknesättet, som mycket begagnades av de gamla på landet, kan uträknas på olika sätt. Här är ett av de intresantaste som säkert gifver rätt svar både om ålder och födelse dato vilket lyder:

En riddare gjorde en adlig dam sin kur, men vågade ej fråga efter hennes ålder, vilken han tyckte se ut att vara rätt så hög. En dag då de voro rätt så jemytliga mot var andra föreslog han henne att göra en uträkning för honom så skulle han utan att se siffrorna ~~hon~~ kunna afgöra, när det blev färdigt räknat, om hon räknat talet rätt ~~Han~~, vilket hon med nöje gick in på. Han sade då att hon skulle multiplicera sin födelse månads ~~nr~~ ~~nr~~ Nör tal ~~med~~ (t. ex. Januari nö 1 Febr. nö: 2 o. s. v.) med 2 lägga till fem. ytterligare multiplicera med 50, till produkten lägga sin ålder. Summan derav ~~skulle hon~~ ~~öka~~ ~~öka~~ ökas ut till höger med födelse daton i tvåsiffret tal t. ex den 1 skrifvas med 01, den 6 med 06 d. 11 med 11 o. s. v.* Från denna summa skulle hon fråndraga 36,511. Resten ökas med 11,400 summan härav ytterligare ökas med 111. Summan skulle hon nu från höger avdela två siffror vilka under strykas med ett strick. Ytterliggare ~~af~~ skulle hon avdela två siffror samt de till vänster derom stående skulle hon flytta bort under stricket på de först avdelade och så var talet färdigt vilket hon uppsade sålunda 33 $\frac{29}{9}$. Han svarade och sade "ack Fröken blir ju i åra med vår Herre Jesu den 29 September." Hon hade räknat 9×2+5×50+33 öka med 29 till höger — 36,511+11,400+111 = 93328 afdelas 9,33,28 = 33 $\frac{29}{9}$ *

*

9 ×
2
18 +
5
23 ×
50
1150 +
33
118329 ←*
36511 −
81818 +
11400
93218 +
111
9,33,29
9

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV